

Resultater

07

ANKLAGEMYNDIGHEDEN

INDHOLD

UDVIKLINGSMÅL	4	TEMA: ØKONOMISK KRIMINALITET	34
Anklagemyndighedens udviklingsmål 2007	4	Genskabte chatsamtaler stoppede momskarrusel	35
ØKONOMI OG SAGSPRODUKTION	7	Ny specialgruppe skal opspore skjult bytte	36
Anklagemyndighedens økonomi og sagsproduktion 2007	7	Statsadvokat: Kopisvindlere får store udbytter	37
De fleste penge går til løn	8	TEMA: KLAGESAGER	38
Fokus på personfarlig kriminalitet	9	Skærpet indsats i klagesager	39
MÅL- OG RESULTATSTYRING		Korpsånd er kodeordet	40
Mål- og resultatstyring i anklagemyndigheden	10	Endevender skudsager	41
REFORM	14	Ingen døde af politiskud i 2007	43
Reform af politi og anklagemyndighed	14	TEMA: UNGDOMSHUSET	44
Reformens første tid	16	Ungdomshuset: Fire døgn's intenst arbejde	44
Kontor planlagt med legoklodser	18	Maraton i dommervagten	46
Erfarne fynske jurister hjælper i Esbjerg	20	Knibtangsmanøvren	47
Nye arbejdssituationer	22	TEMA: PERSONALEPOLITIK	48
SPECIALISERING	24	Stressproblemer i anklagemyndigheden	49
Specialisering i advokaturer	24	Mange nye anklagere	50
Politiadvokaten leder den specialiserede afdeling	25	»Vores jurister skal være noget særligt«	51
Politiet: Nu kan vi efterforske mere effektivt	26	Rettens nye ansigt	52
Specialisering i københavns politi	27	TEMA: TERROR	54
RIGSADVOKATEN	28	Bedre beredskab i terrørsager	55
Målet er ensartede straffe	30	Vollsmose-sagens anklagere	56
»2007 var et meget krævende år«	32	Sikkerhed frem for alt	58
		TEMA: TORTUR OG DRAB I UDLANDET	59
		Undersøger tortur og drab begået i udlandet	60
		Det lange seje træk mod retfærdighed	61
		Bosnisk offer for voldtægt afhørt på videolink	63

FORORD

Anklagemyndigheden har i mange år udgivet Årsberetninger. I "Resultater 07" forsøger vi at modernisere beretningen, således at den på en lidt mere jordnær måde, end der ellers har været tradition for, beskriver en række af de vigtigste projekter, som vores organisation har beskæftiget sig med i det forløbne år. Anklagemyndighedens virksomhed er nemlig så central i det danske rets-samfund, at en overordnet viden om de væsentligste aspekter af vores arbejde bør være tilgængelig for alle interesserede.

Herudover indeholder beretningen en række oplysninger af mere statistisk karakter, som vi håber at kunne udvide og forbedre i kommende årsberetninger.

Det er naturligt, at en årsberetning for 2007 i væsentlig grad fokuserer på reformen af politi og anklagemyndighed, for det var et år, der frem for alt stod i reformens tegn. Reformen muliggør grundlæggende forandringer og moderniseringer af vores organisation, og vi kan allerede nu se konturerne af en endnu mere kompetent og effektiv anklagemyndighed end den, vi havde før. Til glæde for samfundet og for medarbejderne.

Ingen reform i denne størrelsesorden kan imidlertid gennemføres uden betydelige overgangsvanskeligheder. Og de var der bestemt i 2007.

Ny struktur, ny fordeling af arbejdsopgaver og omfattende udskiftninger i medarbejderstaben havde således sin pris i form af arbejdsbelastning, sagsophobning og en vis usikkerhed over for en ny og anderledes verden. Det er uundgåeligt, det er anstrengende, og det vil vare en tid endnu. Men det vil også få en ende.

Der er ydet en helt igennem imponerende indsats af medarbejderne. Det vil jeg gerne sige tak for. Det er heldigvis også en spændende tid at arbejde i anklagemyndigheden, fordi man som medarbejder er med til at grundlægge en ny organisation, hvis betydning for samfundet vil række mange år ud i fremtiden.

Ikke mindst i den nuværende fase er det vigtigt en gang imellem at løfte blikket og konstatere, at vi – samtidig med, at vi står over for en række væsentlige aktuelle udfordringer, navnlig med hensyn til sagsproduktionen – faktisk er nået meget langt på kort tid.

I Anklagemyndighedens Udviklingsplan 2007-2009 fremlagde anklagemyndigheden et omfattende moderniseringsprogram med tidsfrister for de enkelte projekters gennemførelse. Og vi kan heldigvis konstatere, at det i alt væsentligt gik efter planen i 2007, og foreløbigt også i 2008. I flæng kan nævnes, at anklagemyndigheden i alle landets politikredse nu er samlet, at der er oprettet landsdækkende fagudvalg, at der er iværksat et omfattende fagligt efteruddannelsesprogram, at en lang række kompetenceudviklingsinitiativer er under planlægning og gennemførelse, at der er udviklet moderne ledelsesinformationssystemer for anklagemyndigheden, og at intranettet – AnklagerNet – er oprettet, i funktion og under yderligere udvikling.

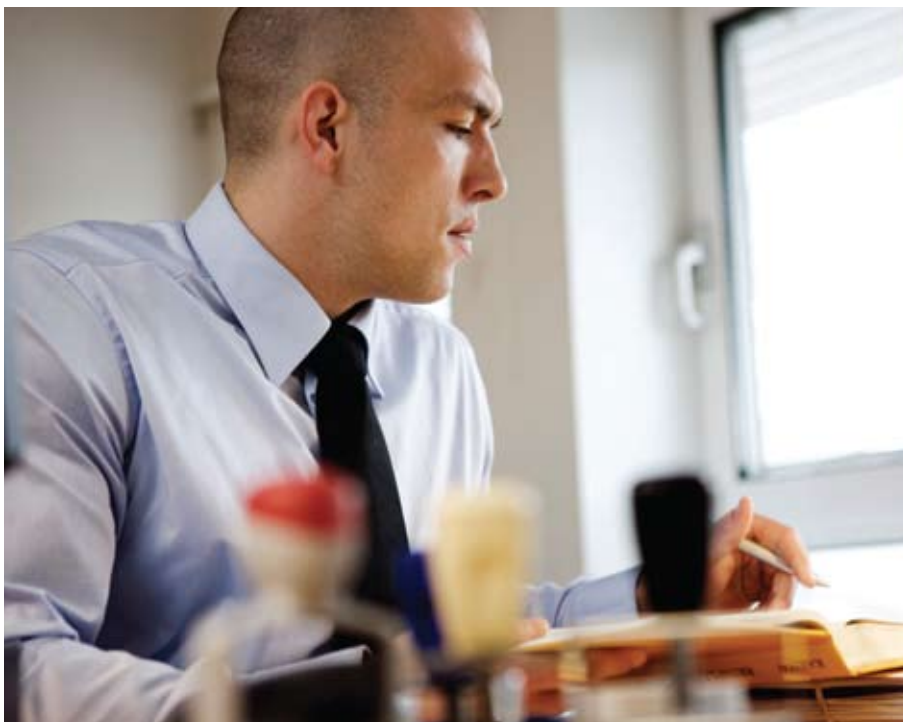
Det er kort sagt en tid med store muligheder for anklagemyndigheden, men også en tid med store udfordringer.

Det er samtidig vigtigt, at alt ikke kommer til at dreje sig om reformen. Årsberetningen beskriver derfor også en række sager og projekter inden for anklagemyndighedens "almindelige" virksomhed. Det drejer sig f.eks. om rydningen af Ungdomshuset, om terrorsager og om bekæmpelse af kopisvindler.

Jeg håber, at den foreliggende årsberetning kan være af interesse.

Med venlig hilsen

Jørgen Steen Sørensen
Rigsadvokat

Anklager Rune Brøndal Pedersen,
Københavns Vestegns Politi.

ANKLAGEMYNDIGHEDENS UDVIKLINGSMÅL 2007

I 2007 var hovedmålsætningen for anklagemyndigheden at gennemføre politikredsreformen på en sådan måde, at borgerne mærkede den betydelige omstillingsproces mindst muligt, således at serviceniveauet i det væsentlige blev opretholdt uændret.

Det fremgår af direktørkontrakten for 2007 mellem rigsadvokaten og Justitsministeriets departementschef. 2007 er det første år, hvor der på denne måde blev fastsat krav til rigsadvokaten om, hvordan hele anklagemyndigheden skal løse sine opgaver.

Brugen af direktørkontrakter er en del af politikredsreformen, og målene i rigsadvokatens kontrakt uddybes og suppleres i de resultatkontrakter, som rigsadvokaten efterfølgende indgik med statsadvokaterne og politidirektørerne. Hermed blev hele anklagemyndigheden fra 2007 omfattet af kontraktstyring.

I det hele taget er der iværksat en gennemgribende modernisering af hele anklagemyndigheden. I løbet af 2006 blev der gennemført en række seminarer, hvortil alle medarbejdere i anklagemyndigheden var inviteret, og på baggrund af mere end 450 medarbejders bidrag blev der udarbejdet en overordnet plan – Anklagemyndighedens udviklingsplan 2007-2009 – som skal føre til en kraftig fornyelse af den måde, anklagemyndigheden arbejder på.

Tilsammen indeholder direktørkontrakterne og udviklingsplanen de overordnede mål for anklagemyndighedens arbejde i 2007.

Det lykkedes at gennemføre stort set samtlige de udviklingsmål, som er defineret i Anklagemyndighedens udviklingsplan, til tiden. I 2007 blev der således etableret et intranet i anklagemyndigheden, AnklagerNet, med blandt andet hurtig adgang til relevant anklagerfaglig information, anklagemyndighedens første kursuskatalog med en række nye anklagerfaglige efteruddannelsesaktiviteter

Kontorelev Maria Flyger,
Østjyllands Politi.

blev udsendt, der blev ansat en videnchef, lavet en fælles "værktøjskasse" med uundværlige bøger og elektroniske opslagsværker, som alle anklagere skal have som arbejdsredskaber, og der blev etableret tværgående fagudvalg med ansvar for bl.a. indsamling, bearbejdning og formidling af faglig viden.

Der blev også etableret en personaleenhed hos Rigsadvokaten og indledt et omfattende kompetenceudviklingsprojekt. Der blev lavet ledelsesinformationssystemer til løbende opfølgning på anklagemyndighedens resultater, og der blev sat fokus på legalitetssikringen i hele anklagemyndigheden med udarbejdelse af den første overordnede strategi for, hvilke områder der skal være særlig fokus på.

Moderniseringen af anklagemyndigheden kom således godt i gang i 2007 – formentlig er der aldrig tidligere i anklagemyndighedens historie gennemført så mange nye initiativer på et enkelt år.

FAKTA OM: UDVIKLINGSMÅL

'Fremtidens anklagemyndighed Udviklingsplan 2007 - 2009' opstillede en overordnet ambition for de kommende års udvikling. Planen indeholdt en række konkrete og målbare delpunkter, som der blev formuleret tidsfrister for opfyldelse af. Samtidig blev det udpeget, hvem der er ansvarlig for overholdelse af planen.

Der er her medtaget målepunkter, som havde deadline 1. januar 2008 eller inden. Som det fremgår, blev enkelte punkter først nået i begyndelsen af 2008.

KVALITET

KONKRETE INDSATSER:	FÆRDIG SENEST:	STATUS:
Fagudvalg	1. januar 2007	✓ Nedsat og holder løbende møder
Videnchef	1. november 2007	✓ Blev ansat den 1.5.07
Intranet	1. januar 2008	✓ AnklagerNet åbnet for alle medarbejdere 1.9.07
Nye faglige efteruddannelsesaktiviteter	1. januar 2008	✓ Fire nyudviklede kurser for jurister er udbudt og afholdt efteråret 2007 1 nyudviklet kursus for kontorpersonalet afholdt i sommeren 2007

EFFEKTIVITET

KONKRETE INDSATSER:	FÆRDIG SENEST:	STATUS:
Anklagemyndighedens faglige ledelsesforum	1. januar 2007	✓ Første møde afholdt den 4. 10.06
HR-enhed for anklagemyndigheden	1. marts 2007	✓ Etableret den 1.9.06
Koncept til ressource- og resultatstyring	1. august 2007	✓ Resultatkontraktkoncept udarbejdet Økonomimodel og model for ledelsesinformation – projekterne følger tidsplan
Adgang til relevante, eksterne databaser mv.	1. august 2007	✓ RM 7/2007 om juridiske arbejdsredskaber til anklagemyndighedens medarbejdere udsendt. Adgang til juridiske opslagsværker på internettet etableret i 2008.
Organisering af en effektiv anklagemyndighed i kredsene	I løbet af 2007	✓ Ny organisation i kredsene med advokaturer mv. etableret
Fordeling af ressourcer og måling af resultater	1. januar 2008	✓ Modeller er udarbejdet og godkendt af koncernledelsen og anvendt til fordeling af beviling 2008
Central personalepolitik for Justitsministeriets område	1. januar 2008	✓ Fælles personalepolitik for jurister på Justitsministeriets område udsendt
Overordnet lederpolitik	1. januar 2008	✓ Indeholdt i personalepolitikken

LEGALITET

KONKRETE INDSATSER:	FÆRDIG SENEST:	STATUS:
Fagudvalg	1. januar 2007	✓ Fagudvalget for legalitetssikring nedsat og afholder løbende møder
Ny kvalitetsmeddelelse	1. januar 2007	✓ RM 10/2006 er udsendt Bilag til meddelelsen er udarbejdet
Strategi for legalitetssikring	1. oktober 2007	✓ Strategien er indeholdt i RM 10/2006 med bilag
Årlig indsatsplan for legalitetskontrollen	1. oktober 2007	✓ Indsatsplanen for 2008 er udsendt 14.2.2008
System til afrapportering og dokumentation	1. december 2007	✓ System til afrapportering og dokumentation er godkendt af koncernledelsen 4.3.2008
Lokale retningslinier	1. januar 2008	✓ Lokale retningslinier udarbejdet 1.5.2008

ANKLAGEMYNDIGHEDENS ØKONOMI OG SAGSPRODUKTION 2007

I 2007 skete der som led i reformen af politi og anklagemyndighed en decentralisering af økonomiforvaltningen. Hvor det tidligere var Rigspolitiet, som administrerede både politiets og anklagemyndighedens bevillinger, er det nu Rigsadvokaten, som administrerer bevillingen til rigsadvokaturen og de otte statsadvokaturer, og fra 2008 fordeler Rigsadvokaten tillige bevillingen til anklagemyndigheden i de 12 politikredse. Dermed kan det for første gang opgøres, hvad det koster at drive hele anklagemyndigheden.

Udgifterne bør ses i forhold til de resultater, som anklagemyndigheden opnår, og Rigsadvokaten er derfor i færd med at opbygge et system til måling af ressourceforbrug og resultater i hele anklagemyndigheden.

Anklagemyndigheden i politikredsene havde i 2007 som følge af reformen samlet set et fald i sagsproduktionen på ca. 12 procent. Dette resultat må betragtes som tilfredsstillende i lyset af det meget store arbejde, som det har været at gennemføre reformen – fysisk flytning, etablering af nye strukturer og en betydelig medarbejderudskiftning.

Det første år i reformperioden har således været et udviklingsår, hvor mange ting har skullet ændres. Men nu er rammerne for fremtidens anklagemyndighed i politikredsene ved at være bragt på plads, og på længere sigt forventes det, at fordelene ved reformen vil gøre det muligt at øge både kvaliteten af sagsbehandlingen og antallet af straffesager, som kan behandles hvert år.

Også statsadvokaterne mærkede reformen af politikredsene og domstolene, idet der var et meget stort fald i antallet af straffesager, som blev anket til landsretterne. Ankesagerne fyldte således mindre i statsadvokaturerne, mens der på den anden side blev gjort en særlig indsats for at få nedbragt antallet af verserende politiklagenævnsager og sagsbehandlingstiden for disse.

Sammenholdes anklagemyndighedens udgifter med resultaterne, kan der opstilles et samlet mål for anklagemyndighedens effektivitet, således at udviklingen kan sammenlignes fra år til år.

For at kunne foretage denne sammenligning har Rigsadvokaten udarbejdet en model, som gør det muligt at sammentælle de mange forskellige sagstyper, som anklagemyndigheden behandler, til et fælles mål. Som standardsag er valgt voldssager, og når sagsproduktionen fra anklagemyndigheden i politikredsene skal sammenlignes, vil alle sager – lige fra små færdselssager til drab – herefter blive omregnet til standardsager. Opgjort på denne måde rejste anklagemyndigheden i politikredsene i 2007 tiltale i ca. 66.000 standardsager. Da udgifterne hertil udgjorde ca. 397 mio. kr.¹, kostede det i 2007 i gennemsnit 5854 kr. for anklagemyndigheden i politikredsene at behandle en sag.

Fra 2008 vil der på samme måde blive opstillet et fælles mål for sagsproduktionen i de seks regionale statsadvokaturer.

¹Forbruget i 2007 er opgjort skønsmæssigt på baggrund af bevillingen fra 2008.

I 2007 behandlede anklagemyndigheden
171 standardsager for hver forbrugt mio. kr.

DE FLESTE PENGE GÅR TIL LØN

Anklagemyndigheden er en løntung virksomhed. 76 øre af hver brugt krone går til medarbejdernes løn. 7 øre bliver betalt i husleje. Endelig bliver 17 øre brugt til alt fra kuglepenne og kopipapir til møbler og eksternt bistand.

I forbindelse med indførelse af tidsregistrering af alle ansatte viste det sig, at der var forskellig måde at opgøre overarbejde ud over rådighedsforpligtelsen rundt om i landet. Hos anklagemyndigheden yder mange en ekstrainsats – eksempelvis er mange politifuldmægtige tillige medhjælpere hos de regionale statsadvokater, ligesom mange underviser på Politiskolen, på anklagemyndighedens egne kurser, på universiteterne og lignende.

For at opretholde motivationen til at yde denne indsats og sikre en ensartet og gennemskuelig aflønning har en arbejdsgruppe nedsat af Rigsadvokaten i 2007 udformet en fremadrettet model for opgørelse af dette merarbejde. I foråret 2008 blev der taget skridt til at indlede forhandlinger med Foreningen af Offentlige Anklagere om denne model, ligesom der blev indført en ny model for ensartede tillæg for weekend- og nattevagter i de nye politikredse.

Udgifter i anklagemyndigheden 2007 (alle tal mio. kr.)

	Løn	Øvrig drift	I alt
Rigsadvokaten og statsadvokater	148	47	195
Anklagemyndighed i politikredse*	320	64	384
Samlet forbrug	468	111	579

*Forbrug skønnet på basis af 2008 bevilling.

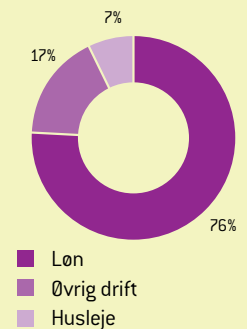
Typiske lønninger for anklagere*

	Løn	Pension	Løn i alt
Nyansat fuldmægtig	287.000	45.000	332.000
Fuldmægtig**	451.000	49.000	500.000
Assessor	535.000	65.000	600.000

*Lønningerne er opgjort på baggrund af lønoplysninger om den faktisk udbetalte løn inkl. tillæg for bl.a. deltagelse i vagtordninger.

**Gennemsnitsløn for en fuldmægtig med over fem års anciennitet.

Fordeling af forbrug på løn og øvrig drift i den centrale anklagemyndighed

FOKUS PÅ PERSONFARLIG KRIMINALITET

Anklagemyndigheden kom bagefter i 2007, fordi der også blev brugt betydelige kræfter på reformen. Fokus blev bevaret på den personfarlige kriminalitet, mens der blev brugt færrest ressourcer på den økonomiske kriminalitet. Alt i alt gennemførte anklagemyndigheden i 2007 88 procent af det antal sager, som blev nået året før.

En så omfattende reform vil altid føre til et produktionstab i en periode. I politikredsene fastholdt man under reformen fokus på de særligt prioriterede områder, men det betød på den anden side et betydeligt fald inden for de øvrige sagsområder.

I den alvorligste kategori af forbrydelser – blandt andet drab og brandstiftelse – var der blot et produktionstab på fire procent, mens der blev behandlet 25 procent færre sager om økonomisk kriminalitet.

Men selv om ressourcerne blev rettet mod den personfarlige kriminalitet, steg sagsbehandlingstiden for disse sager. Målet er, at voldssager skal indbringes for retten inden for en måned fra anmeldelsen, men dette skete i 2007 blot i seks ud af ti sager, hvilket var et fald i forhold til 2006. Statistikken viser, at nedgangen især var i andet halvår af 2007, da reformen rent fysisk var på sit højeste rundt om i landets politikredse. Selv om reformen blev skudt i gang 1. januar 2007, skete sammenflytningen mange steder i praksis først i årets sidste kvartal, mens de første tre kvartaler blev brugt til forberedelser. Det betyder, at der endnu vil gå en tid, før man over hele landet vil kunne se de positive effekter af samlingen af anklagemyndigheden på hovedstationer.

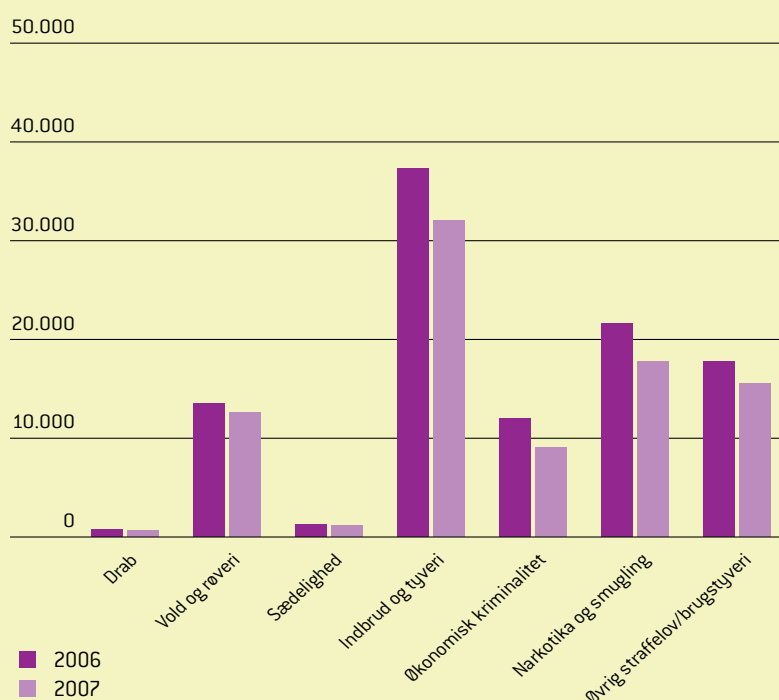
Statistikken viser også et fald i afgørelsesprocenterne. Det vil sige, at der blev færre fældende domme i forhold til antallet af politianmeldelser.

Antal sager i politikredsene anklagemyndighed

Tiltaler på straffelovsområdet i alt*	123.433
Drab mv.	699.
Vold og røveri	12.652
Sædelighed	1.208
Indbrud og tyveri	32.084
Økonomisk kriminalitet	9.020
Narkotika og smugling	17.726
Øvrig straffelov/brugstyveri	15.557
Øvrig særlov	34.487

*Eksklusiv færdselsområdet.

Udvikling i politikredsene sagsproduktion

MÅL- OG RESULTATSTYRING I ANKLAGEMYNDIGHEDEN

2007 var det første år i anklagemyndighedens 3-årige udviklingsplan, som skal føre til en gennemgribende modernisering af anklagemyndigheden. Et væsentligt led i moderniseringen er indførelse af mål- og resultatstyring og en decentral økonomimodel. Lokale embeder får større frihedsgrader – til gengæld bliver det målt fra centralt hold, hvorvidt de lever op til fastsatte krav. Den langsigtede plan er en bedre arbejdstilrettelæggelse med effektive sagsgange, hvor anklagerne bliver understøttet af en stærk kontorsektor. Det skal føre til en fremgang i antallet af rejste tiltaler og kortere sagsbehandlingstid.

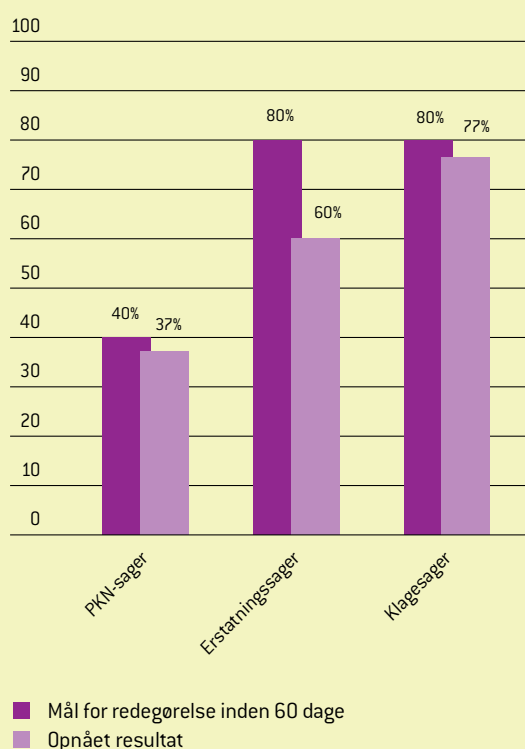
Nyt intranet, en lang række nye kurser, starten på et nyt system til medarbejderudviklingssamtaler, en "værktøjskasse" med bøger og elektroniske opslagsværker, som alle anklagerne skal have, fagudvalg, som skal styrke samarbejdet og videnudvekslingen på tværs af anklagemyndigheden.

En omfattende visionsproces med inddragelse af alle interesserede medarbejdere havde afdækket et meget stort ønske om modernisering af den måde, som anklagemyndigheden arbejder på. Listen med nye initiativer, som Rigsadvokaten gennemførte i 2007 som led i Anklagemyndighedens Udviklingsplan 2007-2009, er lang, og det meste har haft karakter af længe ønskede forbedringer.

Men det er ikke alt i moderniseringen af anklagemyndigheden, som glider så let ned.

Et centralt element i reformen af politi og anklagemyndighed er indførelse af mål- og resultatstyring og en decentralisering af økonomien. I 2007 blev der opstillet mål for, hvor mange tiltaler der skal rejses, målt på sagsbehandlingstider og antallet af verserende sager og løbende fulgt op herpå, og kombinationen af en hård reformtid og de nye krav til direktørkontrakterne fik nok nogle til i løbet

Sagsbehandlingstider hos de regionale statsadvokater

af 2007 at stoppe op og spørge sig selv, om det nu var blevet et mål i sig selv at få alle til at løbe hurtigere.

Svend Larsen, der som leder af Rigsadvokatens Administrations- og Personaleafdeling har haft det overordnede ansvar for gennemførelsen af udviklingsplanen og moderniseringen af anklagemyndigheden, forklarer imidlertid, at det langt fra er tanken.

Rigsadvokatens arbejde med en ny økonomimodel har haft det overordnede mål, at alle anklagere i Danmark skal have nogenlunde den samme arbejdsbelastning. Uanset om en politifuldmægtig har job i Roskilde eller Esbjerg, skal der stort set være den samme arbejdsbelastning.

Derfor indebærer modellen grundlæggende, at størrelsen af bevillingen til de enkelte kredses

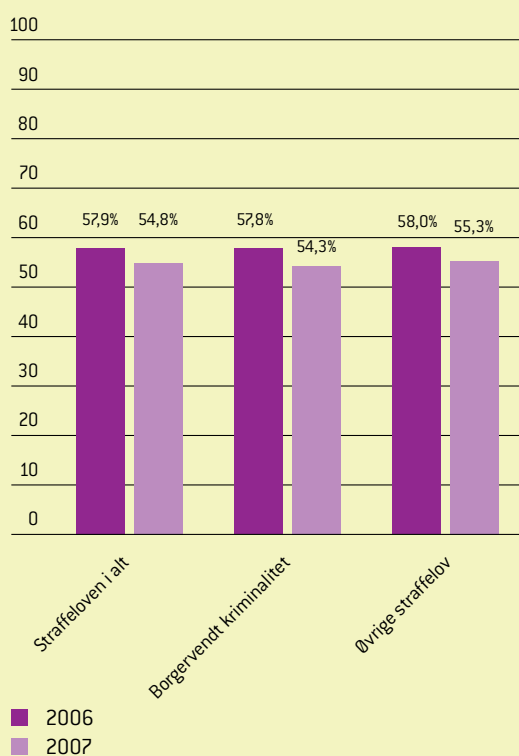
anklagemyndighed afhænger af den forventede sagsbelastning i kredsen.

»Vi kan aldrig ramme 100 procent. Men vi har tilstræbt et mere retfærdigt system, hvor hver enkelt medarbejder kan forvente at få den samme mængde arbejdsopgaver som sidemanden eller kollegaen i den anden ende af landet. Der har vist altid været snakket i politi og anklagemyndighed om, at ressourcerne var skævt fordelt – at der var nogle kredse og statsadvokaturer, hvor man havde meget mere travlt end andre. Vi kan konstatere, at det var helt rigtigt, og det er naturligvis ikke rimeligt. Nu har vi så at sige lavet en bane, hvor der over tid bliver lige vilkår for alle, der spiller med,« forklarer Svend Larsen.

»Det var ikke en tidssvarende måde, som vi styrede på inden reformen. De gamle "normativer" var absolut ikke baseret på højere videnskab, og der

Sagsbehandlingstid – andelen af tiltaler rejst indenfor to måneder

var ikke nogen opfølgning på, hvor hård belastningen var de forskellige steder. Nu får den enkelte politidirektør eller statsadvokat ressourcer alt efter, hvor stor sagsbelastningen er. Det har medført en mindre omrokering og tilpasning af både ressourcerne og kravene til embedernes sagsproduktion og resultater. Men det er langt mere retfærdigt,« siger Svend Larsen.

Når ressourcerne er rimeligt fordelt, er det helt op til lederen af det enkelte embede at bestemme, hvordan pengene skal anvendes. Decentraliseringen betyder, at Rigsadvokaten ikke blander sig i tilrettelæggelsen af arbejdet eller antallet af medarbejdere, men i stedet styrer anklagemyndigheden gennem opstilling af mål, hvor de lokale embeder får pejlemærker at styre efter - inden for den økonomiske ramme. Det sker primært gennem resultatlønskontrakter for embedets chef.

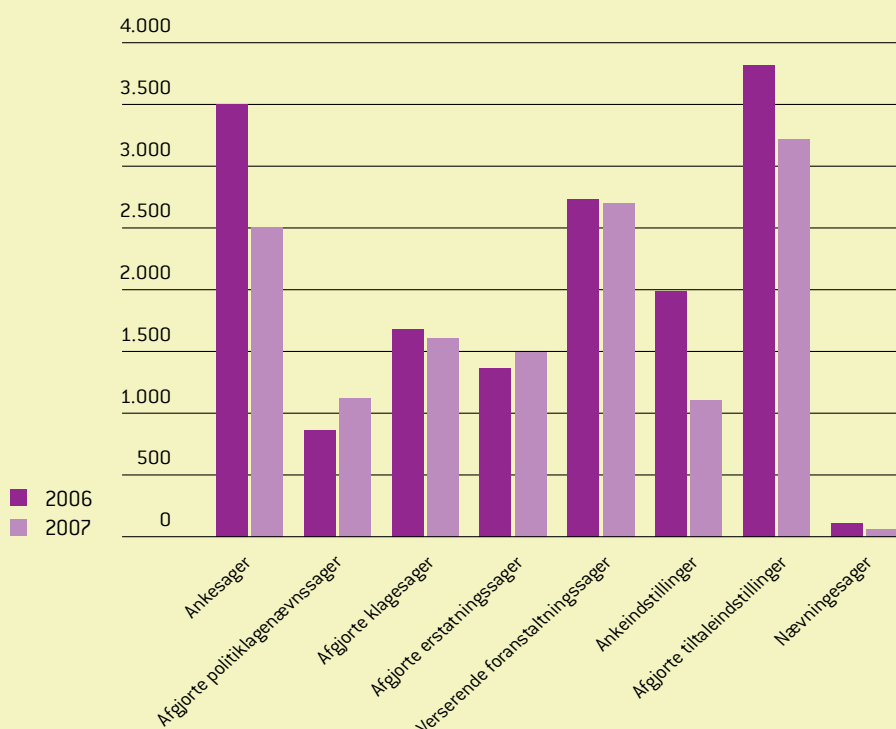
»Vi har længe haft krav til eksempelvis sagsbehandlingstider, men man må indrømme, at det ikke har haft den effekt, som vi havde håbet. Det er først nu, at vi indfører en formaliseret opstilling af mål og en løbende opfølgning på, hvordan det går. På længere sigt vil vi også offentliggøre resultaterne,« siger Svend Larsen.

Han lægger ikke skjul på, at et mål med reformen er at få øget kvaliteten og hurtigheden i sagsbehandlingen.

»Produktiviteten kan klart forbedres, men det er nu ikke, fordi vi tror, at anklageren kan blive hurtigere til sin kerneopgave. Sagt med et glimt i øjet, så skal vi naturligvis ikke tale hurtigere i retten – eller indkalde færre vidner for at få tingene hurtigere igennem. Her deler vi vilkår med andre videnstunge virksomheder som f.eks. advokatkontorer, der jo heller ikke bliver to procent mere effektive hvert år. Jeg tror imidlertid, at de fleste i anklagemyndigheden kan nikke genkendende til, at de administrative rutiner ikke er organiseret optimalt. Vi er noget bagefter, når vi kigger på hele vores papirgang. Nogle steder er den bøvl og unødigt indviklet. Og fordelingen af opgaver mellem jurister og kontorfunktionærer er absolut værd at kigge nærmere på. For mig at se har vi ikke været gode nok til at understøtte juristerne, så de kan koncentrere sig om deres kerneopgaver. Her er der bestemt et stort potentiale at komme efter,« siger Svend Larsen.

Derfor er det langsigtede og ambitiøse mål en gennemsnitlig produktivitet fremgang på seks procent i forhold til 2006.

De regionale statsadvokaters sagsproduktion

»Så stopper det nok også. Vi vil aldrig kunne blive et par procent hurtigere om året, men vi har et potentiale nu, hvis vi formår at lave vores administration bedre. Vi skal ikke løbe hurtigere og hurtigere – men gøre, hvad hver enkelt er god til,« siger Svend Larsen.

Derfor har eksterne konsulenter gennemgået sagsgange hos de regionale statsadvokater for at finde spildtid, hvor papirerne vander frem og tilbage uden grund eller ligger stille på et skrivebord. Tankerne om LEAN kan oversættes til dansk med 'slank' – at man skærer al overflødig arbejde bort fra sagsbehandlingen. Konceptet er oprindeligt udformet på japanske bilfabrikker, men har i de senere år også vist deres berettigelse i servicevirksomheder som anklagemyndigheden. Og fra 2008 vil der blive gennemført et LEAN-projekt i hele anklagemyndigheden, hvor sagsgangene bliver optimeret.

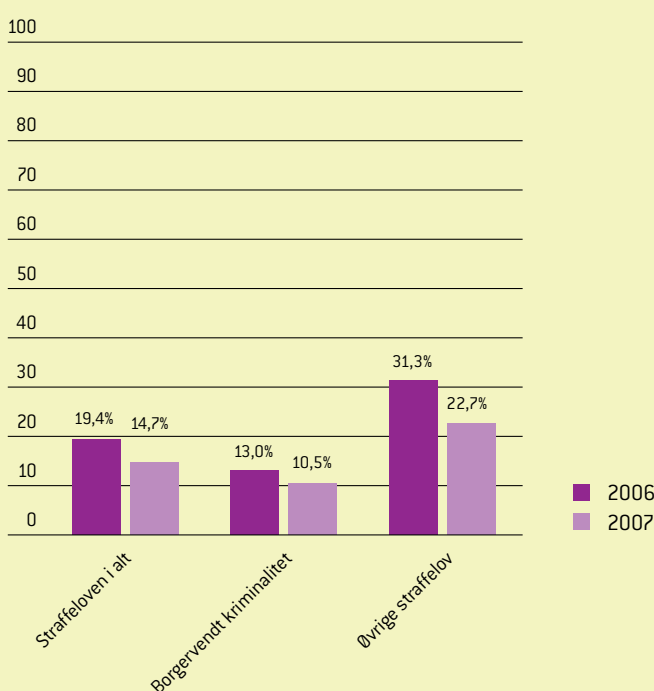
Rigsadvokaten følger løbende med i, hvordan resultaterne udvikler sig ved de enkelte embeder. Ikke for at blande sig i tilrettelæggelsen af arbejdet eller følge med i den enkeltes produktion, men for at give ledelsen et overblik over den samlede tilstand.

»Vi blander os ikke i, hvordan arbejdet tilrettelægges, det er de lokale ledelser meget bedre til. Men jeg er sikker på, at man ved de enkelte embeder hurtigt finder ud af, at vejen til gode resultater går gennem tilfredse og motiverede medarbejdere,« siger Svend Larsen.

For al erfaring viser, at mål- og resultatstyringen ikke virker, hvis systemerne blot bruges til at presse medarbejderne.

»Hvis vi blot hiver pisken frem fra hjørneskabet for at få resultater, har vi ikke forstået ret meget. Vi er i den grad afhængige af at have dygtige og motiverede medarbejdere. Det er klart, at 2007 har været et exceptionelt år, hvor der ikke var tid til ret meget andet end at lave reform og prøve at holde bunkerne nede. Men det er kortsigtet, hvis man på længere sigt ikke får tid til at tage på kursus – eller ledelsen glemmer at rose og måske ligefrem belønne medarbejderne, når de har gjort en ekstra indsats. Det er nu engang sjovere og mere tilfredsstillende at arbejde i en velsmurt organisation, hvor man føler, at man bliver værdsat, og ens indsats bliver påskønnet,« siger Svend Larsen.

**Afgørelsesprocenter –
antal fældende afgørelser/antal anmeldelser**

REFORM AF POLITI OG ANKLAGEMYNDIGHED

Den væsentligste begivenhed i anklagemyndigheden i 2007 var uden sammenligning gennemførelsen af reformen af politi og anklagemyndighed. Reformlovforslaget (L168), som blev vedtaget af et bredt flertal i Folketinget den 2. juni 2006, indebærer den største organisatoriske, ledelsesmæssige og administrative omorganisering af anklagemyndigheden siden 1919, da anklagemyndigheden blev etableret med de opgaver, vi kender i dag.

Reformens omdrejningspunkt er en organisatorisk ændring af politikredsene, idet 54 politikredse den 1. januar 2007 blev sammenlagt til 12 nye kredse. Som led i reformen blev der gennemført en administrativ decentralisering, hvor kompetence og ansvar for økonomi og personale i meget vidt omfang blev udlagt til de enkelte politikredse.

Med undtagelse af København og Bornholm består politikredsene nu af ca. 800-1000 medarbejdere, hvoraf ca. 70 arbejder i anklagemyndigheden. De 10 'normalpolitikredse' har hver en bevilling på 350-400 mio. kr. Politikredsene ledes af en politidirektør, som er chef for både politiet og anklagemyndigheden i kredsen. En chefanklager har det daglige ansvar for anklagemyndigheden i politikredsen.

Som led i reformen blev anklagemyndigheden i politikredsene som hovedregel samlet på hovedstationen. Mens der i de gamle politikredse normalt var relativt få anklagere – ned til tre-fire i de mindste kredse – er der med samlingen på hovedstationen normalt ca. 35 jurister ved hvert embede.

Formålet med samlingen af anklagemyndigheden er at opnå et bedre fagligt miljø med mulighed for specialisering og en bedre udnyttelse af anklagernes ressourcer. Med henblik herpå blev anklagemyndigheden opdelt i fem specialadvokaturer, som hver ledes af en politiadvokat. Hver advokatur har sit speciale, f.eks. organiseret kriminalitet eller økonomisk kriminalitet, og der arbejder normalt 5-10 jurister og et antal kontorfunktionærer i hver advokatur. I advokaturen for særlovssager arbejder endvidere et antal politiuddannede ("politianklagere"). I politikredsene lever mange af de hidtidige stationer videre

som lokalpolitistationer, og for at bevare det tætte samarbejde med politiet her, også efter at anklagerne er blevet samlet på hovedstationen, har hver advokatur normalt en lokalpolitistation tilknyttet.

Politikredsene har i løbet af 2007 hver især udarbejdet retningslinier for samarbejdet med lokalstationerne med henblik på at sikre et effektivt og velfungerende samarbejde mellem politi og anklagemyndighed i den nye struktur.

Reformen medførte en betydelig udskiftning af medarbejdere, navnlig fordi mange af de hidtidige chefer valgte at trække sig tilbage, men også som følge af samlingen af anklagemyndigheden på de nye hovedstationer, som betød, at mange anklagere i løbet af 2007 skulle møde på arbejde i en anden by end hidtil.

Med færre kredse fulgte også en reduktion af antallet af chefstillinger i anklagemyndigheden. Mens juristerne i politikredsene før rådede over ca. 120 chefstillinger, er der efter reformen 93 juridiske chefer (inkl. vicepolitidirektørerne og disses sekretariatschefer, som ikke arbejder i anklagemyndigheden).

Det var da også et af hovedformålene med reformen at flytte ressourcer fra ledelse til sagsbehandling, og i overensstemmelse hermed modsvares reduktionen i antallet af chefstillinger af en tilsvarende stigning i antallet af anklagere uden for chefgruppen. Der er således lige så mange jurister i politikredsene nu, som der var før reformen, men flere af disse er beskæftiget med behandlingen af straffesager, end tilfældet var tidligere.

Som led i reformen blev Rigsadvokatens rolle som faglig leder af anklagemyndigheden suppleret med en række administrative kompetencer vedrørende bl.a. den samlede anklagemyndigheds økonomi, personale og uddannelse, mens statsadvokaterne i første omgang ikke blev berørt af reformen. Det fremgår imidlertid af bemærkningerne til reformlovforslaget, at der skal ses på organiseringen af disse, når reformen af politikredsene har virket i nogen tid.

FAKTA OM SAMMENLÆGNING

Som følge af politireformen er anklagemyndigheden blevet samlet på hovedstationerne i de 12 nye politikredse. Bortset fra Københavns Politi og Bornholms Politi, hvor det ikke var nødvendigt at flytte, rykkede man rent fysisk ind på de nye hovedstationer i perioden september 2007 til februar 2008.

- Nordjyllands Politi: Hovedstation i Aalborg. Anklagemyndigheden under samme tag 3. december 2007. Chefanklager Søren Gade.
- Østjyllands Politi: Hovedstation i Århus. Anklagemyndigheden under samme tag 7. januar 2008. Chefanklager Marian Thomsen.
- Midt- og Vestjyllands Politi: Hovedstation i Holstebro. Anklagemyndigheden under samme tag 3. september 2007. Chefanklager Kåre Skjæveland.
- Sydøstjyllands Politi: Hovedstation i Horsens. Anklagemyndigheden under samme tag 4. februar 2008. Chefanklager Claus J. Nørøxe.
- Syd- og Sønderjyllands Politi: Hovedstation i Esbjerg. Anklagemyndigheden under samme tag 26. november 2007. Chefanklager Ulla T. Kaspersen.
- Fyns Politi: Hovedstation i Odense. Anklagemyndigheden under samme tag 3. december 2007. Chefanklager Jan Stick.
- Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi: Hovedstation i Næstved. Anklagemyndigheden under samme tag 3. december 2007. Chefanklager Anne Erlandsen.
- Midt- og Vestsjællands Politi: Hovedstation i Roskilde. Anklagemyndigheden under samme tag 15. oktober 2007. Chefanklager Gyrithe Ulrich.
- Nordsjællands Politi: Hovedstation i Helsingør. Anklagemyndigheden under samme tag 22. oktober 2007. Chefanklager Arne Irminger Stevns.
- Københavns Vestegns Politi: Hovedstation i Albertslund. Anklagemyndigheden under samme tag 1. oktober 2007. Chefanklager Ulla Greibe.
- Københavns Politi: Hovedstation på Politigården i København. Chefanklager Carsten Egeberg Christensen.
- Bornholms Politi: Hovedstation i Rønne. Chefanklager Benthe Pedersen Lund.

REFORMENS FØRSTE TID

2007 blev et år, som de færreste i anklagemyndigheden vil glemme. Her følger en del af historien, der handler om både kaos, underbemanding, lange køreture, nye udfordringer og store forventninger.

Den nye struktur havde virkning fra 1. januar 2007, da 54 politikredse blev reduceret til 12. Men ud over at organisationen skulle på plads, skulle der også findes lokaler, der var egnede til at rumme fem specialadvokaturer med mindst 30-35 jurister og det administrative personale. Derfor blev det både forår, sommer og efterår, før anklagemyndighedens første regionale enhed rent fysisk så dagens lys 3. september.

MERE END TO DAGES KAOS

Det var hos Midt- og Vestjyllands Politi i Holstebro, hvor jurister fra syv sammenbragte kredse flyttede ind i city-komplekset Brænderigården på etagen over det lokale jobcenter. Og her bød chefanklager Kåre Skjæveland – Thistedts tidligere politimester – velkommen med ordene »I må imødesee et par dage med kaos.«

Kåre Skjæveland fik ret som sjældent før:

»Jeg mindes tiden med nogen græmmelse. Det blev mere end et par kaotiske dage. Vores edb-system virkede ikke den første uges tid, og det varede tre måneder, før vi fik de reoler, vi midt på foråret havde bestilt. Sagsmapperne lå i bunker på gulvet, og det var en håbløs og meget anstrengt situation for alle medarbejdere.«

»Selv om vi i gennemsnit manglede 11 jurister i 2007, slap vi med et produktionstab på kun ti procent i de tre første kvartaler. I årets sidste kvartal – efter at vi var flyttet sammen – steg tabet til 25 procent,« siger chefanklageren.

FIK HJÆLP AF KOLLEGER

For at reducere den pukkel måtte Holstebro hente bistand i Aalborg og Odense. Mens man sendte en bunke sager til Fyn, fik man besøg af ni nordjyske jurister, som i løbet af en uge ekspederede 387 sager.

»På den måde er vi blevet ualmindeligt godt behandlet. Og 1. februar 2008 vil for altid blive husket som en historisk dato hos os. Den dag var vi for første gang fuldt bemandet, og nu glæder jeg mig til, at de nye specialadvokaturer fungerer, og vi på landsplan bliver bedre til at gøre tingene ens,« siger Kåre Skjæveland.

Halvdelen af hans 20 politifuldmægtige har mindre end et års anciennitet og er regelmæssigt væk fra stationen for at følge anklagemyndighedens grunduddannelse. Det "fravær" kompenserer de for med deres entusiasme:

»Det er unge folk, der både tager fra og stiller spørgsmål til den måde, vi gør tingene på. Og de har nogle ideer til de teknologiske muligheder, vi ældre ikke er nær så fortrolige med,« siger Skjæveland.

UNGE MEDARBEJDERE I HORSSENS

Den vurdering deler Claus Nørøxe, chefanklager i Sydøstjyllands Politi, hvor anklagemyndigheden er samlet i Horsens. Også her er halvdelen af fuldmægtigene nyuddannede:

»De er ikke præget af forskellige vaner fra de gamle kredse og bidrager positivt til den nye arbejdspladskultur, der skal opbygges efter sådan en sammenlægning,« siger Claus Nørøxe, som var den sidste chefanklager, der rent fysisk bød det nye hold velkommen.

I Horsens flyttede man først sammen 4. februar 2008 – i lejede lokaler under byens uddannelsescenter.

»Hele processen har været lang og på sin vis besværlig. Vi har ikke længere den samme nærhed til

Chefanklager Marian Thomsen til parole på Politigården i Århus. Øvrige på billedet fra venstre: Politiinspektør Morten Anker Jensen, chefpolitiinspektør John Jacobsen, politiinspektør Ole Madsen og politiadvokat Claus Larsen.

lokalpolitiet, men omvendt er folk glade for, at vi nu er samlet og for alvor kan komme i gang med advokaturerne. Den store udfordring handler om, at vi har fået mere transport, og det er vi jo ikke ene om. Nogle kredse har endnu større afstande til retterne, end vi har. Det skal lige planlægges,« siger Claus Nørøxe.

SEMINAR UDEN KONSULENTER

Det gælder blandt andet Nordjyllands Politi, der dækker fra Hobro i syd til Skagen i nord, hvor logistikken på landevejen er klaret uden de store problemer:

»Hvis det er muligt, tilrettelægger vi det sådan, at de jurister, der bor tættest på den pågældende ret, får sagerne. Og i weekenderne prøver vi at koncentrere grundlovsforhørene i Aalborg,« siger chefanklager Søren Gade.

»I det hele taget er fusionen forløbet særdeles fint her. Selv om vi havde seks drabssager i 2007, formåede vi alligevel at ekspedere løbende sager stort set tilfredsstillende, samtidig med at vi organiserede sammenlægningen. Der har selvfølgelig været noget friktion undervejs, men sammenlignet med andre er vi relativt privilegerede. Vi har ikke manglet jurister, og vi bor under samme tag og tæt på politiets efterforskere, siger Søren Gade og fremhæver en enkelt detalje fra forløbet:

»Hele juristgruppen lavede et selvbestaltet disccountseminar uden konsulenter. Vi drog på vandrerhjem i Skive og brugte et par hverdage på at diskutere holdninger og værdier til vores nye arbejdsplads. Det var meget givende.«

LOGISTIKKEN FUNGEREDE

Også i Næstved – hos Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi – ser chefanklager Anne Erlandsen positivt tilbage på forløbet. Alle kendte deres pladser, da den nye anklagemyndighed flyttede sammen 3. december i lejede lokaler to minutter fra politigården.

»Vi var mest nervøse for, om nogle verserende sager ville forsvinde undervejs. Det skete heldigvis ikke, for logistikken fungerede,« fortæller Anne Erlandsen.

I universitetsbyen Århus har Østjyllands Politi ikke svært ved at rekruttere jurister. Tværtimod har man haft overskud til at bistå andre politikredse i deres sagsbehandling. Alligevel er sammenlægningen af de tre gamle østjyske politidistrikter samt halvdelen af Odder-kredsen ikke forløbet uden skrammer ifølge chefanklager Marian Thomsen:

REDDET AF DEN GODE ÅND

»Hvis jeg skal udtrykke det i et ord, har det været behårdt for både medarbejdere og ledere,« siger hun og fremhæver, hvordan man i Århus gjorde det

til en dyd at involvere alle anklagemyndighedens medarbejdere i forberedelser og projektgrupper:

»Vi gjorde meget ud af interne ønskerunder for at fordele juristerne i advokaturerne og for at indrette den administrative sektion i overensstemmelse med de administrative medarbejderes ønsker. Vi havde hørt om erfaringerne fra andre steder og troede, at vi var forberedt på, at der ville opstå lettere kaos ved den fysiske sammenlægning. Det viste sig imidlertid, at det var en langt større opgave, end vi havde forudset.«

UNDER SAMME TAG

»Heldigvis var der en rigtig god ånd og stemning – muligvis fordi vi både op til sammenlægningen og fortsat fokuserer mere på alle de ansatte som medarbejdere i anklagemyndigheden end på faggrupper,« fremhæver Marian Thomsen, der 7. januar 2008 bød sit hold velkommen under samme tag.

KONTOR PLANLAGT MED LEGOKLODSER

I tre dage legede 140 medarbejdere fra Københavns Vestegns Politi med Legoklodser. På den måde lykkedes det rent fysisk at få den nye organisation på plads.

Det lignede en opgave af de svære, da Københavns Vestegns Politi rent fysisk skulle planlægge placeringen af den nye politikreds med knap 800 medarbejdere.

Men kabalen gik op, da man allierede sig med grundplaner over samtlige bygninger og en spand med 788 Legoklodser i seks forskellige farver – og i knap tre dage internerede 140 jurister, politifolk og administrative medarbejdere på Flyvestation Skalstrup ved Roskilde.

De mange medarbejdere – som alle havde meldt sig frivilligt – markerede de enkelte projektgruppers inderste kontorønsker ved at placere klodser på grundplanerne.

KAMP OM GODE PLADSER

De blå Legoklodser repræsenterede anklagemyndigheden, efterforskerne var sorte, politiet røde og hvide, kontorfunktionærerne gule, mens de grå klodser var OPA (Operativ Planlægning og Analyse) – og da grupperne havde været forbi kommandocentralen med deres ønske til organisationens fysiske opbygning, viste det sig, at der var kamp om "de gode pladser":

Chefanklager Ulla Greibe og politidirektør Henning Thiesen står for sammensmeltningen af tre politikredses anklagemyndighed i Københavns Vestegns Politi.

»For eksempel var 1. sal på hovedstationen i Albertslund eftertragtet. Her skulle man sidde i fire lag for at imødekomme alle. Tilsvarende havde grupperne indregnet halvanden gang så mange administrative medarbejdere og 20 procent flere politifolk, end de kunne. Der var altså både overbooket og tale om et overforbrug, så vi sendte dem tilbage med beskeden: "skær ned, skær ind til benet",« fortæller chefanklager Ulla Greibe, der var en del af styregruppen i kommandocentralen.

I den sidste ende lykkedes det at få alle ender til at mødes, efter at have rystet posen så grundigt, at blot fem ud af 800 medarbejdere – heriblandt politidirektøren – beholdt deres gamle kontor eller arbejdsopgaver. For anklagemyndighedens vedkommende betød resultatet, at de fem nye advokaturer indtil videre fordeler sig på to adresser med tre advokaturer i Albertslund og to i Gladsaxe.

»Der var ikke plads til at samle dem på hovedstationen i Albertslund, fordi vi prioriterede, at hver enkelt advokatur sidder tæt på deres efterforskningsgruppe i po-

litiet. Det var folkets egen beslutning,« fremhæver chefanklageren.

SITRENDE STEMNING

Ligesom resten af ledelsen var hun oprindeligt skeptisk over Lego-modellen, men i dag er Ulla Greibe glad for, at man lod sig overtale.

»Det var meget pædagogisk for alle, da vi så den første model. I dag står vi med et resultat, som alle interesserede har haft indflydelse på, og så må vi leve med, at vi i 2007 havde en produktionsnedgang i anklagemyndigheden på 15 procent (500 færre tiltalesager sammenlignet med 2006). Det var prisen for at komme godt i gang med reformen,« fastslår Ulla Greibe.

Københavns Vestegns Politi repræsenterer de tre gamle kredse Hvidovre, Glostrup og Gladsaxe, som rent fysisk flyttede sammen 1. oktober 2007. Og da alle havde fundet deres nye pladser, registrerede Ulla Greibe en pionerånd og en stemning, som hun sammenfatter i tre ord:

»Sitrende, forventningsfuld og glad.«

Anklager Marianne W.E. Petersen.

ERFARNE FYNESKE JURISTER HJÆLPER I ESBJERG

Reformen af anklagemyndigheden ser vidt forskellig ud, alt efter hvor i landet man befinder sig. Det oplevede to fynske politifuldmægtige, da de blev udlånt til Syd- og Sønderjyllands Politi for at lede to specialadvokaturer.

Geografien kræver
en helt anden styring.

Anklager Mette Bakkely.

I Fyns Politi bliver en stor politikreds større ved at opsluge et par mindre kredse. I Syd- og Sønderjyllands Politi opstår en helt ny organisation ved, at man samler syv små kredse.

På Fyn er de fleste jurister erfarne, og kun en femtedel har under to års anciennitet. I Syd- og Sønderjylland er det lige omvendt: Tre ud af fem jurister er uerfarne, og næsten halvdelen er uddannet i 2007.

Forskellene er slående, forklarer Mette Bakkely og Annette Korsgaard, der har oplevet politireformen i begge kredse på nært hold. De blev nemlig udlånt fra Fyn til Syd- og Sønderjylland for at hjælpe den hårdt pressede sønderjyske organisation i en overgangsfase.

I første omgang arbejdede de som konstituerede assessorer, og siden blev de konstituerede politiadvokater.

Anklagerne Mette Bakkely og Anette Korsgaard pendler for at give en håndsækning.

»Det er sværere at lave en helt ny organisation end at gøre noget eksisterende større. Det kan være simple ting som at lave et system for berammelser af sager i retterne. I Odense kunne vi køre videre med vores system, men her skal man lave et nyt system sammen med retterne. Det koster meget tid,« siger Mette Bakkely.

Hun forklarer, at forskelle i afstand også spiller kraftigt ind.

»Geografien kræver en helt anden styring i Syd- og Sønderjylland end på Fyn. I Odense kan anklageren gå over i retten og tilbage igen på ti minutter. Skal sagen for Svendborg Ret, tager det 40 minutter at køre. Derfor behøver man ikke overtage andres sager. I Syd- og Sønderjylland er der to timers kørsel fra Esbjerg, hvor anklagerne sidder, til Sønderborg Ret. Derfor er vi nødt til at planlægge mere og samle sagerne, så den samme anklager kan tage måske tre sager, mens han er i Sønderborg,« forklarer Mette Bakkely.

ANKLAGERE MØDER I ANDRES SAGER

Behovet for planlægning forplanter sig langt ned i organisationen og i arbejdsgangene. For når de

syd- og sønderjyske anklagere skal møde i andres sager, stiller det ekstra store krav til overleveringen.

»Hvis man skal køre sin egen sag i retten, har man skrevet anlageskriftet, men det meste, man vil sige i retten, har man inde i hovedet. Når man skal lade andre møde i sine sager, er man nødt til at forklare meget grundigt om tankerne bag anlageskriftet, hvilken straf man kræver og hvorfor. Derfor sørger vi her i Syd- og Sønderjylland for, at der i alle sager bliver skrevet et procedurenotat. Vores arbejde som politiadvokater går blandt andet ud på at kvalitetssikre – at sikre, at der i hver sag ligger et brugbart procedurenotat,« siger Mette Bakkely.

Hun og Anette Korsgaard, begge 41 år, har arbejdet som anklagere i mere end 10 år, og formålet var da også at tilføre de mange nyuddannede jurister i Esbjerg erfaring.

»Vi fungerer som erfarne ressourcepersoner for hver vores advokatur, men vi hjælper også på tværs af advokaturerne, når nogen har brug for hjælp og vejledning. Som en slags vejledere, så folk gør ting ens og rigtigt,« siger Anette Korsgaard.

NYE ARBEJDSITUATIONER

Tre gange om ugen skal politifuldmægtig Camilla Berg fra Klitmøller nu køre 184 kilometer for at passe sit arbejde i Holstebro.

Den 40-årige anklager Camilla Berg er sjællænder, men bortset fra en afstikker til Statsadvokaten i Viborg har hun altid arbejdet som anklager ved politiet i Thisted. Indtil reformen altså blev en realitet – og fik hende til at spekulere på sin fremtid:

»Arbejds-mæssigt var jeg ikke så bange for det. Jeg læste intentionerne og baggrunden for reformen og kunne godt se perspektiverne. Men det bekymrede mig, om jeg kunne få det til at hænge sammen med to børn på fem og syv år. For eksempel er det umuligt at køre fra Holstebro klokken 16 og være i Klitmøller, inden børnehaven lukker,« fortæller hun og fortsætter:

»Jeg spurgte mig selv, om jeg skulle give op på forhånd – men valgte alligevel at give det en chance. Jeg har jo altid været meget glad for mit job som anklager.«

ARBEJDER HJEMME

Foreløbig er det gået godt nok. Ikke mindst fordi hendes nye ledelse har været fleksibel. To dage

om ugen udstationeres hun på sin gamle station i Thisted, hvor hun passer både retsmøder og almindelig sagsbehandling. De øvrige dage er hun i Holstebro, men arbejdstiderne er indrettet, så hun kan nå hjem til børnene. Den manglende arbejdstid kompenserer hun for, når hun er på stationen i Thisted – eller også har hun sagsmapper med hjem som aften- og weekendarbejde.

»Jeg er glad for den model og føler, at ledelsen har været lydhør. Det er nok også nødvendigt, både hvis man vil fastholde gamle og erfarne jurister som mig – og lokke nye unge til yderdistrikterne. I hvert fald havde det ganske enkelt ikke været muligt for mig at fortsætte uden den fleksibilitet, men det ændrer ikke på det faktum, at de mange timer på landevejen koster på familiefronten. Så kan man sige, at jeg kan flytte, men familiemæssigt er det bare ikke muligt nu,« siger Camilla Berg fra sit skrivebord i Holstebro.

DET NÆRE ER GÅET TABT

Her bor anklagemyndigheden knap halvanden kilometer fra politiet, der har til huse tæt på jernba-

Arbejdsgangene var nemmere og smidigere før.

Anklager Camilla Berg.

nestationen i den modsatte ende af gågadesystemet. Og her kendte man ikke umiddelbart Camilla Berg, da vi spurgte efter hende:

»Det undrer mig ikke. En negativ side af reformen er, at vi med den større organisation har mistet den nære relation til blandt andet lokalpolitiet. Jeg kan selvfølgelig altid ringe til en efterforsker og diskutere en sag, men man må ikke være blind for, hvad det betyder, at man kender hinanden, som vi gjorde i for eksempel Thisted. Arbejdsgangene var nemmere og smidigere før,« siger Camilla Berg.

»Jeg vidste ikke alt i Thisted. Men jeg havde en helt anden fornemmelse af, hvad der rørte sig, end jeg har nu. Jeg var tættere på sagerne, kom ofte hurtigere ind i dem og havde sammen med efterforskerne et godt samarbejde om at skære sagerne til. Vi havde alle sådan et helhedsblik over stationen, hvor vi i dag mere sidder med vores egne sager,« fremhæver Camilla Berg, som ikke skjuler, at hun savner "nærheden":

»Det er mit indtryk, at lokalpolitiet har det på samme måde. Men det vil ikke være muligt at genskabe noget, der ligner, så længe vi fysisk er adskilt fra hinanden,« siger anklageren, som til gengæld sagtens kan se en fordel i de nye advokaturer, der betyder, at anklagerne specialiserer sig:

»Jeg håber, at det, vi i første omgang har tabt i nærhed, til en vis grad kan opvejes af vores nye specialisering,« siger Camilla Berg, der sidder i advokaturen for særlige sager.

Københavns Politigård.

SPECIALISERING I ADVOKATURER

Reformen af anklagemyndigheden drejer sig i høj grad om at opnå en højere kvalitet i behandling af straffesagerne ved at specialisere anklagerne inden for de forskellige sagsområder. Før i tiden var dette ikke muligt, for i de mange, små kredse måtte juristerne være klar til at tage sig af lidt af hvert. Den ene dag en voldssag og den anden en kompliceret sag om økonomisk kriminalitet.

Med de nye, større kredse, hvor der – bortset fra Bornholm og København – typisk er omkring 30 jurister i anklagemyndigheden, ændres der på dette. I alle kredse (bortset fra Bornholm) er der i løbet af 2007 oprettet specialiserede advokaturer, som arbejder tæt sammen med en tilsvarende efterforskningsenhed i politiet. I de fleste kredse er der fem advokaturer, som hver ledes af en politiadvokat. De fleste advokaturer er relativt små enheder med 5-10 medarbejdere, men den advokatur, som tager sig af sager uden for straffelovsområdet ("særlovsvadokaturen"), er ofte væsentligt større, fordi der er knyttet et betydeligt antal politianklagere til advokaturen.

Advokaturerne har ud over det faglige speciale også ansvaret for tilsynet med en eller flere lokalpolitistationer. Det betyder, at anklagerne ofte tager ud fra kredsens hovedstation til lokalstationerne for at drøfte de verserende straffesager, og de mindre sager fra en lokalstation fordeles til anklagerne i den tilknyttede advokatur. Det sikrer et varieret arbejdsindhold og en bred oplæring for de unge anklagere.

Specialiseringen i advokaturerne vil blive understøttet af undervisning, idet Rigsadvokaten vil udbyde efteruddannelse målrettet mod arbejdet i de forskellige advokaturer. Samtidig har Rigsadvokaten nedsat landsdækkende fagudvalg målrettet til de specialiserede advokaturer. I fagudvalgene mødes eksperterne på de enkelte områder og udveksler erfaringer, behandler og formidler

viden inden for deres fagområde samt vurderer behovet for nye initiativer. I løbet af 2007 blev der via anklagemyndighedens intranet – AnklagerNet – etableret et system til let og hurtig fremfindning af den viden, som produceres i bl.a. fagudvalgene.

- **Advokaturen for personfarlig kriminalitet** tager sig af sager om vold, drab, sædelighedsforbrydelser og grovere røverier.
- **Advokaturen for økonomisk kriminalitet** behandler større bedragerisager, underslæb, mandatsvig og skatte- og afgiftssager.
- **Advokaturen for organiseret kriminalitet** beskæftiger sig typisk med organiseret narkotikakriminalitet, men kan også tage sig af menneskehandel, grove overtrædelser af våbenloven og rufferi, når der er bender eller rockergrupper involveret.
- **Advokaturen for særlovskriminalitet** tager sig af en række forskellige typer af sager uden for straffeloven, blandt andet miljøstraffesager, arbejdsmiljøssager, dyreværnsager, bygge- og boligsager og færdselsager.
- **Advokaturen for særlige sager** virker som et administrativt sekretariat for chefanklageren og varetager opgaver omkring indsamling og deling af viden, tilrettelæggelse af legalitetsarbejdet, klagesager og sager, hvor politifolk er forurettede.
- **Hver advokatur har en politistation tilknyttet.** En stor del af straffesagerne efterforskes i lokal- og nærpolitiet, og sager fra en bestemt politistation fordeles til en bestemt advokatur.
- **Anklagemyndigheden i København er organiseret på en særlig måde.** I de københavnske advokaturer er der ansat cirka dobbelt så mange jurister som i resten af landets advokaturer. Ud over de fem advokaturer findes der i København anklagere i stationsadvokaturer på politistationerne Amager, City og Bellahøj. De tager sig af borgervendt kriminalitet som vold, røveri, sædelighedssager, berigelses- og narkotikakriminalitet.

POLITIADVOKATEN LEDER DEN SPECIALISEREDE AFDELING

For nogle føles udnævnelsen som et trin ned ad rangstigen. Andre oplever et fagligt eventyr, hvor de kan sætte sig dybt ind i én type kriminalitet. Men en stor del af anklagemyndighedens nye mellemledere - politiadvokaterne - har i 2007 skullet finde sig til rette i en ny rolle.

En ny gruppe mellemledere er vokset frem i den danske anklagemyndighed. Politiadvokaterne leder specialadvokaturene i de nye politikredse, og dermed kan de føre an i den specialisering, som er en grundtanke bag reformen af politi og anklagemyndighed.

»Du kan bedre opbygge din faglighed, fordi du i din advokatur leder jurister, der beskæftiger sig med samme type sager. De fleste af os var før vicepolitimestre på lokale politistationer og havde typisk to til fire jurister under os, som skulle tage sig af alle typer sager,« siger Jens Henrik Jacobsen, politiadvokat i særlovsadvokaturen under Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi.

Han kom selv fra en stilling som assessor i røverafdelingen ved Københavns Politi, men to ud af tre politiadvokater har en fortid som vicepolitimester. Her var de daglige ledere af anklagemyndigheden på den lokale politistation, og som del af stationens teamledelse med i de fleste strategiske beslutninger.

ET TRIN NED AD RANGSTIGEN

De politiadvokater, der kommer fra et job som vicepolitimester, er formelt rykket et trin ned ad rangstigen, fordi kredsene i dag ledes af en politidirektør med en vicepolitidirektør, en chefpolitiinspektør og en chefanklager under sig.

»De skal som politiadvokater udøve en anden type ledelse, der er mere sagsorienteret og mere fokuseret på at opfylde mål. Og de har skullet finde deres rolle i et nyt system, hvor de som mellemledere befinder sig i krydsfeltet mellem kredsens topledelse og de medarbejdere, de har under sig,« siger uddannelses- og udviklingschef Ida K. Sørensen fra Rigsadvokatens administrations- og personaleafdeling.

Jens Henrik Jacobsen forklarer, at halvdelen af politiadvokatens tid typisk går med konkret sagsbehandling som at tilrettelægge sager, skrive anklageskrifter og møde i retten. Den anden halvdel går med at udøve personaleledelse og sikre legaliteten – populært sagt at sørge for, at politiet overholder love og krav til god sagsbehandling.

»I 2007 var der rigtig meget ledelsesarbejde, fordi vi skulle opbygge advokaturen og uddanne mange nye medarbejdere. Som

politiadvokat skal du lære de unge, hvordan de enkelte sager skal skæres til, og du skal få medarbejderne til at føle sig godt tilpas, også under pres.«

JURIDISK ANSVAR FOR EN LOKAL POLITISTATION

Hver advokatur har i de fleste af de nye kredse en lokal politistation under sig. Så ud over de større sager inden for den bestemte kriminalitetstype tager advokaturen sig af mindre sager fra sin "egen" politistation. I fagjargon kaldes de stangsager, og dem kan advokaturens nyuddannede jurister skaffe sig god erfaring på. Desuden fungerer politiadvokaten som juridisk sparringspartner for lokalpolitistationens personale og informerer politifolkene om nye love og regler, ligesom politiadvokaten tager stikprøver af sager for at se, om politiet håndterer dem korrekt.

»Jobbet er varieret. Hver uge holder jeg møde med politifolkene på vores station i Vordingborg, og vi får også de mindre sager. Efter nogle store sager kan man godt trænge til opgaver, der flytter sig hurtigere,« siger Jens Henrik Jacobsen.

ERFARNE JURISTER I NY ROLLE

- De fleste politiadvokater har været vicepolitimestre i en af de 54 tidligere politikredse.
- Andre arbejdede før som assessorer i anklagemyndigheden.
- To ud af tre har gennemført Justitsministeriets Overordnede Lederuddannelse.
- Politiadvokaterne er som regel 40-55 år gamle.
- I Jylland er de typisk yngre end i resten af landet.
- De fleste har mellem tre og otte jurister under sig - undtagen i København, hvor advokaturene er større.
- I særlovsadvokaturene har politiadvokaterne også et antal politi-anklagere under sig. Politianklagerne er politiuddannede, som går i retten med mindre sager, typisk på færdselsområdet.

Chefpolitiinspektør Jørn Aaby,
Nordjyllands Politi.

POLITIET: NU KAN VI EFTERFORSKE MERE EFFEKTIVT

Politifolkene får et tættere forhold til anklagerne, når sager inden for et område samles i en advokatur under chefanklageren. Det gør efterforskningen mere smidig og effektiv, forklarer to nordjyske politichefer.

Mere effektiv efterforskning, især når der skal ske noget hurtigt i en sag. Det er set fra politisiden den mest iøjnefaldende fordel ved politireformens øgede specialisering af anklagerne. Det forklarer to nordjyske politichefer.

»Før reformen startede vi ofte en narkosag med at bede juristen i grundlovsvagten gå i retten for at få en kendelse, der kunne give os lov til at indhente teleoplysninger eller aflytte. Når vi så skulle gennemføre flere indgreb, skulle vi typisk forklare hele sagen igen til en ny jurist,« siger vicepolitiinspektør Frank Olsen fra Nordjyllands Politi.

I dag fordeles de centrale efterforskningssager til de forskellige advokaturer, allerede når sagen skal i retten første gang, fordi der skal indhentes en kendelse, eller fordi der er en anholdt, som skal for en dommer. Frank Olsen ser som den helt store fordel, at organisationen med fem advokaturer i højere grad gør det muligt, at samme jurist følger en stor sag fra starten.

»Det giver en kæmpefordel, at juristen er godt inde i sagerne, så vi løbende kan diskutere efterforskningstiltag. Især når vi skal

have forlænget varetægtsfængslinger, eller når der skal ske noget med kort varsel,« siger Frank Olsen.

Chefpolitiinspektør Jørn Aaby mener, at specialiseringen gør det lettere for politifolkene i de centrale efterforskningshold at få kollegial sparring, fordi de lærer juristerne bedre at kende.

Til gengæld var politifolkene ude på de fire lokalstationer i Frederikshavn, Hjørring, Løgstør og Holstebro i begyndelsen bekymrede over, at reformen fjernede juristerne fra lokalstationerne og samlede dem i Aalborg.

Men i dag er de lokale politifolk godt tilfredse med at få besøg en dag om ugen af en jurist fra den advokatur, som stationen er tilknyttet.

»Den løbende daglige kontakt er gået noget fløjten. Politifolkene må forberede sig bedre på sagerne, når juristen kommer og samler de juridiske spørgsmål op på et møde. Men telefonen er jo opfundet, og tilbagemeldingerne, jeg får, er positive. Både omkring juristernes tilgængelighed og kvalitet. Politifolkene føler sig ordentligt serviceret,« siger Jørn Aaby.

SPECIALISERING I KØBENHAVNS POLITI

Specialisering er ikke nyt for Københavns politi, der i årevis har samlet jurister i afdelinger for bestemte typer kriminalitet. Dermed kan juristerne sparre med hinanden, og anklagemyndigheden bliver mindre sårbar over for store sager.

Hele tredje sal på Politigården i København er helliget indsatsen mod den organiserede kriminalitet. Her arbejder 13 anklagere, fem efterforskningshold og en større gruppe kontorfunktionærer på at optrevle kriminelle bander og organiserede narkoligaer.

Specialiseringen, den store gruppe jurister og det tætte samarbejde giver fordele, mener politiassessor og souschef Steen Bechmann Jacobsen.

»Vi sidder sammen med efterforskerne, og det nære samarbejde er helt afgørende i de komplekse sager. Samtidig kan vi jurister som en stor gruppe let sparre professionelt med hinanden. Det foregår blandt andet dagligt ved frokostbordet, hvor vi taler med hinanden om, hvordan det går i retten,« siger Steen Bechmann Jacobsen.

Reformen ændrede mindre i den københavnske anklagemyndighed end i resten af landet. Kredsen beholdt i store træk sin størrelse, og juristerne i København har i en årrække arbejdet i advokaturer.

STADIG FLEST NARKOSAGER

Steen Bechmann Jacobsens narko-advokatur fik udvidet sit område noget, da den efter reformen blev til advokaturen for organiseret kriminalitet.

»Vi får stadig mest narkosager, men hvis vi selv eller de andre advokaturer støder på sager med organiseret tilsnit, behandles de af os. Vi tager os blandet andet af drabsforsøg, lejemord, kvindehandel, rufferi og grovere våbenlovsovertrædelser, når blandt andre bander og rockergrupper er involveret,« siger Steen Bechmann Jacobsen.

Han mener, at specialiseringen modsvarer kriminaliteten, der bliver mere kompliceret og international.

»Sagerne har oftere forgreninger til udlandet, og det juridiske og processuelle bliver mere indviklet. Forsvarerne bliver stadig mere krigeriske og prøver på amerikansk vis at vinde på formelle fejl hos anklagerne. Vi skal gardere os mere, og det hjælper at arbejde flere sammen.«

SPECIALISERER SIG ENDNU MERE

Den københavnske organisation adskiller sig på få punkter fra resten af landet. I de øvrige kredse har hver advokatur udover sit speciale tilknyttet en lokal politistation, som leverer mindre sager.

Men i København er der udover de fem advokaturer oprettet tre såkaldte stationsadvokaturer på politistationerne Amager, City og Bellahøj. Her tager stationens anklagere sig af den mere borgervendte kriminalitet, herunder de mindre sager.

Derved bliver anklagere i de københavnske specialadvokaturer yderligere specialiserede i forhold til kollegerne i andre kredse. Det kan både være en fordel og en ulempe, mener Steen Bechmann Jacobsen.

»Vi kan lettere tage store sager uden at lægge hele advokaturen ned, når vi ikke skal klare de mindre, daglige sager. Men ulempen er, at vi ofte ender med sager, der kan fylde en flyttekasse. For en ny fuldmægtig er det ikke sjovt at starte med at få 14 ringbind. Derfor skal vi være varsomme, når de unge begynder i kredsen.«

Rigsadvokaten er landets øverste anklager. Embedet bliver beklædt af Jørgen Steen Sørensen. Han varetager den centrale udvikling, ledelse og administration af hele anklagemyndigheden, som udover rigsadvokaturen med cirka 65 medarbejdere består af statsadvokaturerne og anklagemyndigheden i de 12 politikredse samt på Færøerne og i Grønland.

- **Rigsadvokaten fører straffesager for Højesteret.** Rigsadvokaten har tre statsadvokater og flere vicesstatsadvokater til at assistere med højesteretssagerne. I 2007 førte de 48 sager ved landets øverste domstol. Det er også Rigsadvokaten, der varetager sager ved Den Særlige Klageret, når en sag ekstraordinært bliver søgt genoptaget.
- **Rigsadvokaten varetager den overordnede anklagerfaglige ledelse af anklagemyndigheden.** Rigsadvokaten vejleder generelt om behandlingen af straffesager, herunder i forbindelse med ny lovgivning eller principielle retsafgørelser. Rigsadvokaten tager stilling til generelle spørgsmål vedrørende straffelovgivningen og procesuelle regler. Rigsadvokaten deltager i lovforberedende arbejde og andet samarbejde med ministerier og myndigheder på det strafferetlige område, ligesom Rigsadvokaten afgiver udtalelser til brug for besvarelse af folketingsspørgsmål og udarbejder redegørelser til Justitsministeriet og Folketinget.
- **Rigsadvokaten leder anklagemyndigheden administrativt.** Ud over bevillinger og budgetter forestår Rigsadvokaten eksempelvis også central personaleadministration og kompetenceudvikling for medarbejderne i hele anklagemyndigheden.
- **Rigsadvokaten er klageinstans.** Borgere kan klage over afgørelser truffet af regionale statsadvokater. Det kan eksempelvis være afgørelser om erstatning for uberettiget anholdelse eller klage over, at en sag er afsluttet uden tiltale.

FAKTA OM RIGSADVOKATEN SOM ANKLAGERFAGLIG LEDER

Arbejdet med generel anklagerfaglig styring af anklagemyndigheden foregår i Rigsadvokatens 2. juridiske afdeling, der ledes af statsadvokat Hanne Schmidt. Afdelingen udsender information til politikredsene, der belyser Rigsadvokatens syn på udvalgte retsområder og ny lovgivning. I nyhedsbreve og på anklagemyndighedens intranet – AnklagerNet – orienteres anklagerne om nye, væsentlige domme og tiltag på det anklagerfaglige område. Syv nye fagudvalg sikrer desuden, at efterforskere og anklagere behandler sager ensartet.

- **Rigsadvokaten sikrer fælles udgangspunkt for anklagerne.** Når Folketinget vedtager nye love, holder Rigsadvokaten landets anklagere opdateret med meddelelser, der fortolker lovene i forhold til anklagernes opgaver. Meddelelserne udstikker retningslinjer til anklagerne og gennemgår både større love og afgrænsede juridiske emner.
- **Rigsadvokaten overvåger straffniveauet.** På en række retsområder med særlig samfundsinteresse gennemgår Rigsadvokaten alle sager. Det drejer sig blandt andet om voldtægter, seksuelle overgreb mod børn, trafikdrab og senest hjemmerøverier. Rigsadvokaten leverer eventuelt argumenter og domme, der kan underbygge anklagerens påstand om straf i sagen.
- **Rigsadvokaten inddrager politiadvokater.** I syv nye fagudvalg mødes repræsentanter for Rigsadvokaten med repræsentanter for de regionale statsadvokater og med politiadvokaterne, der leder politikredsenes specialadvokaturer. Udvalgene diskuterer juridiske og praktiske problemstillinger, som anklagerne støder på i det daglige arbejde, og udvalgene ser også på, hvordan nye lovforslag påvirker arbejdet.

Rigsadvokaten udsender to faste publikationer.

RIGSADVOKATENS MEDDELELSER 2007:

- Erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a.
- Behandling af sager om seksuelt misbrugte børn og videoafhøring af børn i sådanne sager.
- Sanktionspåstande mv. i dopingsager.
- Behandlingen af sager mod unge lovovertrædere.
- Behandlingen af straffesager vedrørende psykisk afvigende kriminelle og personer omfattet af straffelovens § 70.
- Sanktionspåstande mv. i sager om overtrædelse af lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 16 år, lov om restaurations- og hotelvirksomhed, lov om detailsalg fra butikker mv., lov om næringsbrev til fødevarerbutikker og lov om røgfri miljøer.
- Juridiske arbejdsredskaber til anklagemyndighedens medarbejdere.
- Vejledning, orientering og underretning af forurettede i straffesager, udpegning af en kontaktperson for forurettede og vidner mv.
- Strafpåstande mv. i sager om værnepligtiges overtrædelse af beredskabsloven og lov om værnepligtiges opfyldelse ved civilt arbejde.
- Behandling af straffesager mod sundhedspersonale.

RIGSADVOKATEN INFORMERER 2007:

- Sagsbehandlingstiderne i sager om vold og voldtægt.
- Afgørelser fra den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i sag om udvisning af to unge, tyrkiske fætre efter dom for drab og forsøg på røveri.
- Orientering om midlertidige indberetningsordninger.
- Anvendelse af systemer til præsentation og dokumentation i større straffesager under domsforhandlinger.
- Sagsbehandlingstiderne i sager om vold og voldtægt 2. halvår 2006.
- Vedr. Forskningsenhedens undersøgelse af brugen af langvarige varetægtsfængslinger i 2005.
- Justitsministeriets redegørelse om udviklingen i anvendelse af foranstaltningsdomme.
- Engelske stillings- og embedsbetegnelser i politiet og anklagemyndigheden efter reformen.
- Indsendelse af domme i erstatningssager og sager fra DfK (Direktoratet for Kriminalforsorgen).
- Højesterets kendelse af 3. maj 2007, hvorefter varetægtsfængsling i udlandet måtte sidestilles med isolation og skulle indgå i beregningen af, hvor længe T måtte holdes isolationsfængslet.
- Behandling af straffesager om overtrædelse af reglerne om bopælspligt ved erhvervelse af landbrugsejendomme.
- Behandling af straffesager om overtrædelse af reglerne i lov om visse spil, lotterier og væddemål.
- Retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2 – mistankekrav og gentagelsesfare. Højesterets kendelse af 13. juni 2007.
- Udvisningspåstande efter udlændingelovens § 32, stk. 3.
- Straffene for vold, voldtægt og seksuelt misbrug af børn samt ny indberetningsordning vedrørende sager om voldtægt og seksuelt misbrug af børn.
- Straffene i sager om uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse efter straffelovens § 241 og § 249 i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel.
- Statistiske oplysninger om isolationsfængsling.
- Justitsministeriets redegørelse om udviklingen i anvendelse af foranstaltningsdomme.

MÅLET ER ENSARTEDE STRAFFE

Kriminelle skal straffes lige hårdt for samme type forbrydelse.

Dette princip forsøger Rigsadvokaten at håndhæve med en strøm af meddelelser til landets politikredse.

Med dokumenterne sørger cirka 15 medarbejdere i Rigsadvokatens 2. juridiske afdeling for, at anklagerne har fælles udgangspunkt, når de procederer i landets retssale. Meddelelserne indeholder blandt andet retningslinjer for, hvor høje straffe anklagerne skal gå efter. De kan vejlede om bøder i sager om tyveri, i færdselssager eller arbejdsmiljøsager.

Men de kan også informere om særlige problemstillinger, for eksempel om hvordan anklagerne skal behandle straffesager mod juridiske personer som foreninger og virksomheder, om udlændingelovgivningen eller om færdselssager.

Meddelelserne har vidt forskelligt omfang. Som da Rigsadvokaten i februar 2007 over mere end 40 sider opridsede, hvordan anklagere skal behandle sager, hvor børn skal afhøres om seksuelt misbrug, eller da Rigsadvokaten i juli 2007 udstak endnu mere omfattende retningslinjer for straffesager mod psykisk syge kriminelle.

Dermed bliver anklagerne opdateret på de vigtigste retsområder, og Rigsadvokaten supplerer med nye, væsentlige domme.

STRAM STYRING AF STRAF I SÆRLIGE SAGER

På en række områder med stor samfundsinteresse detailstyrer Rigsadvokaten yderligere anklagerne. Det drejer sig blandt andet om voldtægter, seksuelle overgreb mod børn, trafikdrab og senest hjemmerøverier. I sager om hjemmerøverier består styringen i, at Rigsadvokaten får sagerne ind og vurderer de straffe, som anklagerne har tænkt sig at kræve. Medarbejdere hos Rigsadvokaten sammenligner hver enkelt sag med de øvrige sager på området og leverer eventuelt argumenter og domme, der kan underbygge anklagerens påstand om straf i sagen. Når dommen falder, vurderer medarbejderne, om den er i tråd med den ønskede retspraksis, eller om byrettens dom bør ankes.

RIGSADVOKAT INDDRAGER POLITIADVOKATER

En mere dialogbaseret styring sker i de nye fagudvalg. Dem inddrager Rigsadvokaten ofte, før nye meddelelser sendes ud. I udvalgene mødes landets politiadvokater og repræsentanter for statsadvokaterne med medarbejdere hos Rigsadvokaten for at diskutere juridiske og praktiske problemstillinger, som de støder på i det daglige arbejde.

Udvalgene ser også på, hvordan nye lovforslag påvirker arbejdet. For eksempel kan det på møderne diskuteres, hvordan anklagemyndigheden skal håndtere de nye regler om frister for varetægtsfængsling, som netop er vedtaget af Folketinget. Efter de nye regler begrænses varetægtsfængsling i visse sager til et halvt år og i andre sager til et år.

FØLGER RETSPRAKSIS NØJE

En enkelt stak papirer, der er hæftet sammen, har fået lov at ligge på statsadvokat Hanne Schmidts blankpolerede skrivebord, da vi møder hende til interview. Stakken indeholder 137 domme om vold mellem samlevende.

»Vi har i dette tilfælde kaldt en masse voldssager ind fra politidirektørerne og de regionale statsadvokater for at analysere straffene. Vi undersøger samtidig straffene for drab og drabsforsøg, der er begået i samlivs- eller kæresteforhold. Vi skal over for Justitsministeriet redegøre for strafudmålingen i sagerne og vurdere, om vi finder straffene rimelige, eller om der efter Rigsadvokatens opfattelse bør tages nye initiativer på området,« siger Hanne Schmidt.

Herefter har justitsministeren et grundlag for at vurdere, om der er behov for ny lovgivning. Samlivsvolden er et af flere områder, som Rigsadvokaten følger nøje.

Ofte ønsker Folketinget et løbende overblik over straffene, før politikerne vedtager nye love, men det kan også være for at se, hvordan ny lovgivning giver sig udslag i retspraksis. Endelig kan Rigsadvokatens interesse for straffene opstå, når medierne sætter fokus på en ny type kriminalitet.

Statsadvokat Hanne Schmidt leder Rigsadvokatens anklager-faglige indsats.

Det var tilfældet med hjemmerøverier, hvor Rigsadvokaten nu styrer anklagerne stramt.

»Når en anklager sender os sit anlageskrift og oplyser, at han overvejer at nedlægge påstand om halvandet års fængsel for et hjemmerøveri, tjekker vores medarbejder, at straffen er på et rigtigt niveau. Det kan være, at der kan argumenteres for, at røverne slog på en gammel mand, der fik psykiske problemer efter overfaldet, at røverne stjal 50.000 kroner, han havde gemt under madrassen eller andre skærpende forhold. Så går anklagerne måske i retten og anmoder om en længere fængselsstraf,« siger Hanne Schmidt.

FLERE SAGER ANKES

Hun og hendes medarbejdere får dommene til gennemsyn, når de falder. Af samme grund er der i de senere år formentlig anket flere domme end normalt inden for voldtægt og seksuelt misbrug af børn, som afdelingen holder skarpt øje med.

Når det gælder hatecrime – hvor nogen forhåner eller begår vold mod andre på grund af deres race, religion eller seksuelle orientering – har Rigsadvokaten strammet grebet en tand mere. Sagerne kan dreje sig om racistiske udtalelser, for eksempel i en valgkamps hede, eller om diskriminerende udtalelser i det offentlige rum.

»Vi har fulgt sagerne siden midten af 1990'erne, og tidligere kunne politimestre selv opgive at rejse tiltale. Men den beslutning har vi løftet op til de regionale

statsadvokater, så de for eksempel kan efterprøve, om der skal ske yderligere efterforskning i sagen, eller tage stilling, hvis der er tvivl om, hvorvidt udtalelserne er så grove, at de vil være omfattet af racismeparagraffen,« siger Hanne Schmidt og henviser til, at alle domme på området er samlet på Rigsadvokatens hjemmeside.

FRA ENKELTSAGER TIL OVERBLIK OVER LOVE

I de senere år har Rigsadvokaten lagt meget mere vægt på at koordinere anklagerens påstande om straffe end tidligere.

»Formålet er blandt andet at få et så ensartet straffniveau som muligt for samme typer forbrydelser. Et af redskaberne er Rigsadvokatens meddelelser, hvor vi i højere grad end tidligere udstikker retningslinjer både for straffenes niveau og for fremgangsmåden ved behandlingen af forskellige sager,« siger Hanne Schmidt.

Hun hiver et gult ringbind ud af reolen og bladrer i nogle ti år gamle meddelelser fra Rigsadvokaten. De fyldte typisk nogle få sider og handlede om meget afgrænsede emner.

»I dag udstikker vores meddelelser ofte blivende retningslinjer for hele lovområder. Dermed får anklagerne opdaterede manualer, og vi supplerer med domssamlinger, så de let kan få et overblik over retspraksis på de vigtigste områder. Vi forsøger at lette livet for anklagerne,« siger Hanne Schmidt.

»2007 VAR ET MEGET KRÆVENDE ÅR«

Den nye rigsadvokat Jørgen Steen Sørensen ser tilbage på et år, præget af politireform og arbejdspress i organisationen. Men han hæfter sig også ved medarbejdernes engagement, og han glæder sig til en ny og stærkere anklagemyndighed.

»Det bedste, der er sket for anklagemyndigheden i 2007? Det mest enkle svar på spørgsmålet er, at vi tog de første besværlige, men nødvendige skridt imod en ny og endnu bedre anklagemyndighed,« svarer Jørgen Steen Sørensen.

Han overtog embedet 1. august 2007, efter at forgængeren Henning Fode blev udnævnt til kabinetssekretær ved hoffet. Og da den nye rigsadvokat tiltrådte, blev han – med sine egne ord – »mødt af en organisation præget af stor dygtighed, høj faglighed og flot engagement«:

»Men jeg ankom også i den nok mest krævende periode nogensinde for anklagemyndigheden,« tilføjer han med tanke på, at man over det ganske land var i fuld gang med at realisere politireformen.

I løbet af Jørgen Steen Sørensens første halvår som chef fusionerede mange af de 54 gamle kredse for alvor til de 12 nye, og det bar stemningen præg af:

»Alt handlede om sammenlægning og flytning. Der var meget forvirring, og i den fase af en reform kan det være svært at se de langsigtede fordele. De overskygges let af de kortsigtede problemer, og det påvirker det daglige humør. Sådan vil det altid være. Jeg har i hvert fald aldrig hørt om andet i en reform af denne størrelse,« siger Jørgen Steen Sørensen.

Ikke mindst på den baggrund er han fuld af lovord, når han fortæller om medarbejdernes engagement i reformen. Det oplevede han for eksempel, da han i sine første uger som rigsadvokat søgte samtlige embeder i anklagemyndigheden:

»Folk har været eminent gode. At forsøge at opretholde det normale betjeningsniveau var jo en øvelse i sig selv i 2007, men når jeg talte med medarbejderne, var de oprigtigt optagede af de langsigtede fordele,« siger Jørgen Steen Sørensen.

Omvæltningerne resulterede i en produktionsnedgang. Blandt andet fordi flere kredse i perioder var underbemandede. Men rigsadvokaten varslar, at man allerede i år skal prøve at komme tilbage på 2006-niveauet – og i de kommende skal fordelene ved reformen for alvor vise sig.

»Hidtil har anklagemyndigheden udpræget været domineret af generalister. I fremtiden vil vi opleve en anklagemyndighed præget af fleksibilitet og specialiserede enheder, når vi for alvor får implementeret reformens mål,« siger Jørgen Steen Sørensen, der kom fra Justitsministeriet.

Det seneste år er der ansat mange nye medarbejdere, og i flere af kredsene har tæt på halvdelen af anklagerne mindre end to års anciennitet. Er det et problem?

»Det kan det måske nogle steder være lige nu og her, hvor der er så stor fokus på produktionen, men jeg synes, at vi generelt har en god blanding af unge og erfarne medarbejdere. Ældre og erfarne medarbejdere er helt uundværlige i vores system, men de unge er også med til at sætte et frisk og positivt præg på systemet,« siger 43-årige Jørgen Steen Sørensen.

Men vi lever også i en tid, hvor kriminaliteten forandrer sig. Er anklagemyndigheden klædt på til det?

»Kriminaliteten bliver mere kompleks, og det skal håndteringen af den afspejle. Det er i sig selv et formål med hele reformen.«

Jørgen Steen Sørensen er 43 år. Uddannet fra Københavns Universitet i 1990, og siden har han – med afstikkere til blandt andet Folketingets Ombudsmand, universitetet i Montpellier, Østre Landsret og Home Office i London – haft Justitsministeriet som arbejdsplads.

Her var han afdelingschef, da regeringen i 2007 udnævnte ham til rigsadvokat.

Hvor vigtigt er det at sikre ensartet retspraksis?

»De påstande om straf, som vi nedlægger, skal være ensartede, så det i al fald ikke falder tilbage på os, at retterne udmåler forskellige straffe. Meget er løst ved, at de 54 kredse er samlet i 12 større kredse, men vi har også iværksat mange koordinerings-tiltag. I dag har vi et meget vigtigt instrument i fagudvalgene for de forskellige specialadvokaturer, hvor vi mødes og for eksempel diskuterer strafpåstande i sager om hjemmøverier.«

Hvordan ser du på straf?

»Det er svært at se et samfund uden et strafferetligt sanktionssystem som et helt grundlæggende redskab til at regulere folks adfærd – og til at hindre selvtægt. Straf har utvivlsomt en væsentlig præventiv funktion, men vi fejrer det ikke som sådan, hvis den tiltalte får fire års fængsel i stedet for to. Der kan være lige så meget perspektiv i en betinget dom eller samfundstjeneste, hvis den kan være med til at hjælpe den dømte videre i samfundet på en hensigtsmæssig måde. Systemet skal ikke være præget af hævnørst. Det er helt afgørende, at straf suppleres med relevante sociale og integrationsmæssige indsatser,« siger rigsadvokaten vel vidende, at den del ikke hører under anklagemyndigheden.

»Vores opgave er loyalt at administrere de strafferetlige ordninger, Folketinget vedtager. Det er ikke nogen hemmelighed, at retspolitikken i de senere år har bevæget sig i en mere kontant retning, hvor der er lagt meget vægt på hensynet til befolkningens retsfølelse. Der vil altid være forskellige meninger om, hvor hårdt et sanktionsniveau vi bør have, og retstilstanden vil naturligt bero på de overordnede politiske vinde, der blæser gennem samfundet. Det er helt legitimt,« siger Jørgen Steen Sørensen og kigger ud af vinduet på sin nærmeste genbo – Christiansborg:

»Det er og bliver politikerne, der lægger de grundlæggende niveauer i det strafferetlige system, og sådan skal det også være,« siger han.

Hvad bliver dine mærkesager som rigsadvokat?

»Det bliver naturligvis at få reformen til at fungere som fundament for en endnu bedre anklagemyndighed, og det skal blandt andet ske ved, at vi gør mere for den enkelte medarbejder. Vi skal intensivere efteruddannelse og personaleudvikling, være hurtigere til at spotte lederemner og i det hele taget sørge for, at den enkelte bliver bedre. De ansatte har altid ydet en flot indsats, og det vil vi også fremover forvente af dem, men hidtil har systemet ikke gjort nok for dem,« siger Jørgen Steen Sørensen og fortsætter:

»Jeg vil også tilstræbe, at anklagemyndigheden bliver mere synlig. Det ønske har medarbejderne selv fremført i visionsprocessen. Vi løber bestemt ikke efter journalisterne for at få opmærksomhed, men mange af vores sager har jo stor offentlig interesse, og hvis journalisterne vil tale med os, vil vi også gerne tale med dem.«

Den mulighed har I altid haft?

»Ja, men der har nok for mange anklagere været tendens til at gemme sig lidt, mens forsvarsadvokaterne har været dygtige til at stille op. Vi vil aldrig begynde at procedere vores sager i medierne eller sætte spørgsmålstejn ved domstolenes afgørelser, og karakteren af sagerne gør, at vi ikke altid kan svare på alle spørgsmål. Men vi kan blive bedre til at forklare, hvad der er sket i dagens retsmøde, og hvilke overordnede spørgsmål der er i en sag. Vi behøver ikke at gøre det mere mystisk, end det er.«

I et særligt kælderarkiv på Østerbro i København opbevares sagsdokumenter til mange af de kommende års store retssager om økonomisk kriminalitet. Statsadvokat Jens Madsen og daglig juridisk leder af Hvidvasksekretariatet, Michael Ejlerskov.

FAKTA OM: STATSADVOKATEN FOR SÆRLIG ØKONOMISK KRIMINALITET (SØK)

Organiseret økonomisk kriminalitet efterforskes og behandles af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet. Sagerne omfatter blandt andet børssvindel, bedrageri i organiseret form, skattestraffesager, varemærkefalskneri og overtrædelser af konkurrencelovgivningen. SØK huser også Hvidvasksekretariatet, der modtager underretninger om hvidvask af penge, og en ny sporingsgruppe, der beslæglægger kriminelles udbytte.

Medarbejderne i SØK arbejder projektorienteret. Siden oprettelsen af SØK – tidligere kendt som Bægmandspolitiet – i 1973 har jurister, politipersonale og kontorfunktionærer løbende samarbejdet i straffesagsarbejdet. Formålet er at sikre, at sagerne håndteres så effektivt som muligt.

Arbejdet foregår i tre faglige sektioner samt en række tværgående funktioner. De faglige sektioner er opdelt i en efterforsknings- og en jurist-/anklagerdel. Efterforskning ledes af en vicepolitinspektør og tre politikommissærer, mens juridisk arbejde ledes af syv vicesstatsadvokater. Jurister og administrativt personale er ansat under Rigsadvokaten, mens politipersonale er ansat under Rigspolitiet.

Personalet udgjorde i 2007 94 medarbejdere. De var fordelt på 55 polititjenestemænd, 26 jurister og 13 administrative medarbejdere.

De fleste tiltalte bliver dømt. SØK modtog i 2007 69 anmeldelser, forestod 40 ransagninger og rejste 10 nye tiltaler. I ni ud af ti sager blev tiltalte dømt og straffet eller modtog bødeforelæg.

SØK indledte efterforskning i 69 nye sager. De omfattede 30 sager om børskriminalitet, 4 skattesager, 4 sager om selskabslove, 5 sager inden for konkurrenceret, 3 sager om EU-svig, 2 om korrupsion og 1 sag om handelssanktioner. De resterende 20 sager var øvrige straffesager.

Særlige fokusområder. SØK oprettede i 2007 en tværfaglig sporingsgruppe, der beslæglægger udbytte fra kriminelle aktiviteter. Andre fokusområder var i 2007 sager om varemærkefalskneri og grove krænkelser af ophavsret, ligesom SØK arbejdede målrettet på at intensivere det nationale og internationale arbejde mod hvidvask og finansiering af terrorisme.

GENSKABTE CHATSAMTALER STOPPEDE MOMSKARRUSEL

Med et særligt computerprogram genskabte Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet belastende chatsamtaler mellem hovedmændene i Gul Feber-sagen – landets største sag om systematisk moms-svindel.

>> **H**an må forstå, at vi får det til at se meget, meget pænt ud. Der bliver overhovedet ingen problemer.<<

Sådan fortæller den ene hovedmand i den såkaldte Gul Feber-sag, hvorfor en stråmand ikke behøver at frygte at blive afsløret i den hidtil største sag om momskaruseller herhjemme.

En sag, hvor en række selskaber i Danmark og Hong Kong gennemfører over 120 transaktioner, der kun har ét formål: At snyde den danske stat for mindst 140 millioner kroner i moms.

Den afslørende samtale foregår via internettet og chatprogrammet Microsoft Messenger, og de to personer taler lige ud af posen.

I løbet af nogle minutter forklarer hovedmanden sin samtalepartner, hvordan stråmanden skal overbevise myndighederne om, at hans firma går konkurs, fordi varerne, som han har købt, ikke dukker op.

GENSKABER AFTRYK

De to samtalepartnere ved, at Messenger ikke lagrer samtalen på deres computere på samme måde som mails. Men de kender ikke det amerikansk-udviklede efterforskningsprogram EnCase, som kan genskabe samtaler ud fra de flygtige aftryk, som Messenger alligevel sætter på computerens harddisk.

Programmet bliver et afgørende element i den efterfølgende retssag.

>>Med EnCase genskaber vi msn-samtalerne. De viser, at det hele er planlagt. Hvordan de får det hele til at se pænt ud, så der ikke bliver problemer. Det beviser, at en forbrydelse er i gang,<< siger vicestatsadvokat Hans Jakob Folker fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK).

SÅDAN KØRER EN MOMSKARRUSEL

- Momssvindlere udnytter, at virksomheder kan importere varer momsfrit.
- Når selskaberne videresælger varerne, skal de opkræve moms på vegne af den danske stat og senere indbetale momsen til staten.
- I en momskarusel indgår ofte flere led af selskaber, men de involverede sørger for, at det selskab, der skal betale momsen til staten, tømmes for værdier og går konkurs.
- Det konkursramte selskab kaldes et skraldespandselskab.
- I Gul Feber forudbetalte skraldespandselskaber for varer, som efter planen ikke skulle leveres. Det skete for at sløre, at pengeskasserne blev tomte.

SEKS ÅRS FÆNGSEL TIL HOVEDMAND

Sagen bliver langvarig. SKAT anmelder i 2004 et af de fem involverede selskaber og kalder sagen Gul Feber på grund af de mange tråde til Hong Kong-selskaber og fjernøstlige stråmænd.

I den meget omfattende efterforskning lykkes det senere SØK at bevise, hvordan de dømte også slører handelsforholdene ved at indskyde buffere, som blandt andet tæller et selskab i den kendte Comitel-koncern.

Københavns Byret behandler sagen over 62 retsdage fra oktober 2006 til 4. oktober 2007, hvor dommen falder: I alt 25½ års fængsel fordelt på de syv tiltalte, der desuden skal have konfiskeret 140 millioner kroner.

Den ene hovedmand idømmes seks års fængsel, mens den anden fortsat er eftersøgt internationalt.

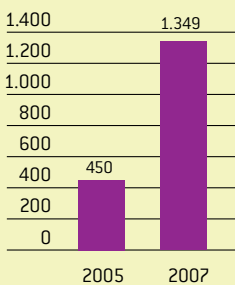
En ankesag for fem af de dømte er begyndt i maj 2008, og dommen forventes afsagt i november 2008.

NY SPECIALGRUPPE SKAL OPSPØRE SKJULT BYTTE

En sporingsgruppe er kommet godt fra start og beslaglægger biler, bankindeståender og friværdier i huse.

En ny specialgruppe under Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet blev nedsat i 2007. Gruppens formål er målrettet at opspore de dømte kriminelles skjulte formuer, der kan være gemt på hemmelige bankonti eller åbenlyst sat i villaer eller dyre biler.

Tip om hvidvask

OTTE MILLIONER KRONER BESLAGLAGT PÅ ET KVARTAL

Fire efterforskere og en jurist gik i gang 1. oktober 2007, indimellem bistået af en revisor fra KPMG. Og efter tre måneder lød resultatet på otte millioner kroner, som det lykkedes gruppen at beslaglægge i fem sager.

Det omfatter en dyr bil i et sydeuropæisk land, to store pengeoverførsler fra udlandet, indeståender på flere bankonti og friværddi i en villa, som nu er tinglyst. Dermed inddrages pengene, hvis ejeren forsøger at sælge huset.

I flere sager har gruppen hørt dømte påstå sig uden en krone for derefter pludselig at komme til penge, når de slipper ud af fængslet. Det forklarer Michael Ejlerskov, daglig juridisk leder af gruppen.

»I en sag skønnede retten, at de dømte fik et udbytte på flere hundrede tusinde kroner, men de ejede ingenting, da dommen faldt. Kort efter at de blev løsladt, kunne vi se, at den ene af de dømte havde mange penge mellem hænderne. Han var løbet fra regningen,« siger Michael Ejlerskov.

TIP OM HVIDVASK SÆTTER OFTE GRUPPEN I GANG

Arbejdet med at kortlægge pengestrømme kan begynde på flere måder. I nogle sager beder politikredse gruppen om hjælp, men den kan også arbejde med SØK's verserende sager.

Endelig kan arbejdet begynde ud fra en underretning til Hvidvasksekretariatet, der koordinerer

oplysninger om mulig hvidvask eller finansiering af terrorisme.

»Vi arbejder tæt sammen med sekretariatet, der nok bliver kilde til mange sager,« siger Michael Ejlerskov.

EFFEKTIV NORSK GRUPPE

Flest tip om hvidvask kommer fra pengeinstitutter, vekselkontorer og pengeoverførselsvirksomheder, og det samlede antal underretninger steg kraftigt fra 450 i 2005 til 1349 i 2007.

Kun mellem to og fire procent fører dog til domfældelser, og Ejlerskov understreger, at der kan ligge naturlige årsager som udbetaling af arv bag, når folk pludselig kommer til penge.

Sporingsgruppen er oprettet efter inspiration fra Norge, hvor en gruppe på 11 ansatte konfiskerede cirka 60 millioner norske kroner i 2006.

»Vi besøgte dem og så, at de arbejdede ret effektivt,« siger Ejlerskov.

Sverige, Finland, Holland, Belgien og de britiske lande har tilsvarende enheder, der fra 18. december 2008 skal indføres i alle EU-lande.

»Internationalt er tendensen, at man ikke kun går efter at bevise skyld, men også efter at finde udbyttet. Vi er bare lidt på forkant i forhold til kravene fra EU,« siger Michael Ejlerskov.

Oprikelig stammer ideen fra Irland, hvor formodede IRA-folk skød en hel familie ned uden for dens hjem.

»Man kunne ikke komme efter morderne, men så gik man efter et stort økonomisk netværk omkring dem,« siger Michael Ejlerskov.

STATSADVOKAT: KOPISVINDLERE FÅR STORE UDBYTTER

Målt på udbyttet er varemærkesvind og piratkopiering ofte mere profitabel end narkotikakriminalitet, vurderer statsadvokat Jens Madsen fra SØK.

»Udbyttet er enormt, og risikoen for opdagelse og straf er forholdsvis lille. Det koster næsten intet at producere falske varer i forhold til produktion af narkotika,« siger Jens Madsen.

Han forklarer, at der kan være store sundheds- og sikkerhedsrisici ved forfalskede varer.

»Internationalt har vi set eksempler på kopimedicin med alvorlige bivirkninger. Vi har også set kopierede reservedele til fly, hvor delene havde en mindre holdbarhed og en kortere levetid end det originale produkt. Med andre ord kan den økonomiske kriminalitet blive til personfarlig kriminalitet.«

SØK SÆTTER SAGERNE I SYSTEM

Derfor arbejder SØK nu mere målrettet på at bekæmpe forfalskning af varemærker i sager om IPR - Intellectual Property Rights. Bakket op af Rigsadvokaten, der i 2006 sendte en meddelelse ud til landets politikredse om, at alle IPR-sager skulle samles og visiteres i SØK.

I 2006 blev det til 17 sager, men i 2007 steg tallet til 52.

Jens Madsen forklarer, at SØK har lyttet til brancheorganisationen DI, der ønsker en stærkere indsats mod svindlen.

»Da vi dyrkede området, gik det op for os, at sagerne blev behandlet ret uensartet. Politikredsene efterforskede sagerne på forskellig vis, og i samme type sager krævede nogle anklagere bøde og andre fængsel,« siger Jens Madsen.

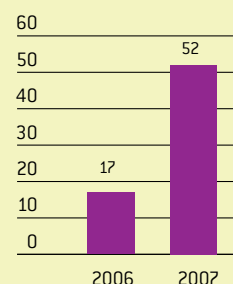
Han peger på, hvordan SØK arbejder mere systematisk på at finde bagmændene.

»Det er fint nok, at en politiassistent beslaglægger kopivarer, når han opdager dem på et stade på et marked. Men vi vil også finde ud af, hvor stادهolderne får deres varer fra,« siger Jens Madsen.

Derfor har SØK tætte forbindelser til rettighedshavere og myndigheder.

»Vi har åbnet et nyt felt af samarbejdsplaner. Vi har tæt kontakt med advokater for virksomheder som Nike og Sony, og vi koordinerer med Antipiratgruppen. Via en hotline til Patent- og Varemærkestyrelsen får vi hurtigt at vide, om et varemærke er registreret i Danmark, når SKAT's task force for eksempel stopper en sending sko, som nogen vil indføre fra lande uden for EU,« siger Jens Madsen.

Sager om kopisvind

PIRATKOPISTER KRÆNKER VAREMÆRKER

- Når kriminelle piratkopierer film, forbrugsgoder eller medicin, der er beskyttet af varemærker, patenter og design, krænker de immaterialretten – på engelsk Intellectual Property Rights (IPR).
- Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK) arbejder målrettet på at finde bagmændene i IPR-sager.
- Mange overtrædelser vedrører piratkopiering af film og musik, hvor ophavsretten bliver krænket
- Andre IPR-sager, som SØK har efterforsket, omfatter tøj, legetøj, møbler, knive, møbler og komponenter til kameraer.
- De fleste piratkopierede varer produceres i Kina, Rusland og Ukraine.

FAKTA OM STATSADVOKATERNE

Seks regionale statsadvokater varetager straffesager ved landsretterne, herunder anke- og nævningesager. De tager endvidere stilling til, om anklagemyndigheden skal anke byretsafgørelser, ligesom de fører tilsyn med politidirektørernes behandling af straffesager. Statsadvokaterne behandler også klager over politiet og tager stilling til afgørelser, der er truffet af politidirektørerne vedrørende strafforfølgning.

Hver statsadvokatur ledes af en statsadvokat med to-tre vice-statsadvokater under sig.

- Statsadvokaten for København og Bornholm: statsadvokat Lise-Lotte Nilas, i alt 37 medarbejdere.
- Statsadvokaten for Nordsjælland og Københavns Vestegn: statsadvokat Kim Christiansen, i alt 30 medarbejdere.
- Statsadvokaten for Midt-, Vest- og Sydsjælland, Lolland og Falster: statsadvokat Bitte Dyrberg, i alt 25 medarbejdere.
- Statsadvokaten for Nord- og Østjylland: statsadvokat Elsemette Cassøe, i alt 25 medarbejdere.
- Statsadvokaten for Midt-, Vest- og Sydøstjylland: statsadvokat Peter Brøndt Jørgensen, i alt 25 medarbejdere.
- Statsadvokaten for Fyn, Syd- og Sønderjylland: statsadvokat Jan Reckendorff, i alt 21 medarbejdere.

FAKTA OM POLITIKLAGENÆVNSSAGER

Med en ekstrabevilling på 14 millioner kroner tilførte Folketinget i 2007 midler, så de seks regionale statsadvokater kan realisere ambitionen om at forbedre arbejdet med klager over politiets arbejde.

- **Hurtigere og mere effektivt.** Målet er på længere sigt, at 80 procent af alle klager over politiet fra utilfredse borgere skal være færdigbehandlede i løbet af 120 dage. Målet skal nås med udgangen af 2010, men allerede i 2007 viste de første positive resultater sig. I løbet af 2007 faldt antallet af verserende sager med 26 procent på landsplan, mens antallet af afgjorte klager blev øget med 24 procent i 2007 sammenlignet med niveauet i 2006.
- **Konstant klageniveau.** Der er ikke store udsving i antallet af klager over politiets arbejde. De seneste seks år har statsadvokaterne i gennemsnit modtaget cirka 950 henvendelser årligt.
- **Sådan behandles sagerne.** Efter at sagsbehandlerne har afhørt sagens parter, afleverer Statsadvokaten sin indstilling til Politiklagenævnet, som kommer med sin tilkendegivelse, før Statsadvokaten træffer afgørelsen. Den kan påklages til Rigsadvokaten.

SKÆRPET INDSATS I KLAGESAGER

Nyt styringssystem fastholder et løbende fokus på mere effektiv behandling af politiklagenævnsager.

En konsulentundersøgelse, seks nyansættelser og et ledelsesinformationssystem, der løbende opgør sagsbehandlingstider og alder på verserende sager.

Det var med disse tre instrumenter i hånden, Rigsadvokaten helt konkret satte gang i den skærpede indsats for bedre, hurtigere og mere effektiv behandling af klager over politiet.

Arbejdet gik for alvor i gang, da konsulentfirmaet Devoteam i foråret 2007 gennemførte en LEAN-analyse, som dels viste en række forskelle i de seks regionale statsadvokaturers måde at sagsbehandle klager på, dels resulterede i en bred vifte af forslag til nye arbejdsgange.

SEKS ASSESSORER ANSAT

»Med listen i hånden kunne de enkelte statsadvokater plukke de bedste ideer til netop deres indsats,« fortæller Karsten Bo Larsen, chef for økonomi og controlling hos Rigsadvokaten.

Sideløbende ansatte man i løbet af 2007 seks assessorer til at intensivere arbejdet med klagerne. De blev i overensstemmelse med de grundlæggende LEAN-principper i første omgang anvendt til at afvikle bunkerne med gamle sager. Således fik to af de nyansatte assessorer kontor hos Statsadvokaten for København og Bornholm, hvor man havde – og stadig har – den største bunke af verserende sager.

Samtidig udviklede Rigsadvokaten et ledelsesinformationssystem, som gør det muligt at sam-

menligne de regionale statsadvokaters indsats og få et samlet løbende overblik over alderen på verserende klagesager, sagsbehandlingstid mv.

KONKURRENCEMENNESKER

Der udsendes løbende en statistik, der fortæller, hvordan de seks statsadvokater klarer sig i forhold til hinanden og målsætningerne i deres aftaler.

»Det har naturligvis fået betydning, at arbejdet med PKN-sagerne nu er fremhævet i statsadvokaternes nye resultatlønskontrater. Det er dog min klare fornemmelse, at man ikke kun kigger på sine egne tal, men også sammenligner sig med de øvrige. Statsadvokater er konkurrencemennesker,« siger Karsten Bo Larsen. Han mener dog, at en del af forklaringen på »den imponerende og ret enestående forbedring« også bygger naturligt på de ekstra ressourcer, som Folketinget bevilgede.

»Men faktisk var tallene allerede blevet væsentligt bedre, før de nye medarbejdere begyndte. Jeg tror, at det skyldes LEAN-projektet, og at der pludselig er et helt andet fokus på området,« siger han.

Indsatsens overordnede mål taler om, at 80 procent af alle klager med udgangen af 2010 skal være færdigbehandlet i løbet af 120 dage. I 2008 hedder delmålet 65 procent med undtagelse af Statsadvokaten for København og Bornholm. På grund af den store sagspukkel opererer man her med et delmål på 50 procent.

KORPSÅND ER KODEORDET

Kontorfunktionærer er med på holdet hos Statsadvokaten for Nordsjælland og Københavns Vestegn.

» Teamspirit og øgede ressourcer.«

Sådan lyder de vigtigste trylleord, som vicesstatsadvokat Dorthe Vejsig trækker frem, når hun skal forklare magien bag to bemærkelsesværdige tal fra Statsadvokaten for Nordsjælland og Københavns Vestegn:

Tidligere var det ikke usædvanligt, hvis det varede 12 måneder at behandle en klage over politiets arbejde. Men i 2007 lykkedes det dels at halvere antallet af verserende klagesager over politiet, dels at reducere "alderen" på de verserende sager med 39 procent.

Det skyldes blandt andet, at man i løbet af sommeren fik penge fra tillægsbevillingen til at ansætte yderligere en assessor til at arbejde med politiklagenævnsager. Men det skyldes i lige så høj grad, at man allerede fra årets begyndelse etablerede en særlig PKN-gruppe og bemandede den med både jurister og HK-ansatte.

AFLASTER JURISTER

»Vi tilstræber, at alle i afdelingen er med på holdet, og både jurister og kontorfunktionærer har ydet en stor indsats i arbejdet med at nedbringe bunkerne. Hos os har assistenterne en selvstændig rolle i sagsbehandlingen. De deltager blandt andet i afhøringerne og laver udkast til skrivelser i en række forskellige situationer. Alt sammen meget værdifulde opgaver, som aflaster juristerne i en sådan grad, at vi kan koncentrere os om andre opgaver,« siger Dorthe Vejsig, som leder PKN-gruppen.

Den tæller i dag to assessorer og to kontorfunktionærer. Desuden er en fuldmægtig knyttet til

afdelingen i uddannelsesøjemed i en fire-seks måneders periode, og så er det også muligt at trække på de HK-ansattes kontorleder og yderligere en kontorfunktionær. Dorthe Vejsig deltager også selv i sagsbehandlingen og sidder som chef for bordenden, når hele holdet mødes:

»Alle i afdelingen brænder for det fælles mål og bidrager med ideer, ligesom vi alle nøje holder øje med det ledelsesinformationssystem, Rigsadvokaten indførte i 2007. Her kan vi følge udviklingen i alle tallene,« siger Dorthe Vejsig.

EKSTERNE PARTER VIGTIGE

Endelig fremhæver vicesstatsadvokaten også de jævnlige møder, hun holder med de eksterne parter i PKN-sagerne. Det er for eksempel politiets tillidsfolk, politiklagenævnet og de jurister i politikredsene, der er involverede i at identificere og fremsende politiklagenævnsager til statsadvokaturen.

»Det er vigtigt, at de er med, hvis det skal lykkes at gennemføre en mere effektiv behandling,« fastslår Dorthe Vejsig.

Er det realistisk at tro, at vi med udgangen af 2010 oplever, at 80 procent af alle PKN-sager er behandlet færdig i løbet af højst 120 dage?

»Det vil jeg gerne svare ja til, men det er selvfølgelig svært at sige med sikkerhed. Omstændigheder, som vi ikke selv har indflydelse på, kan pludselig betyde, at der hober sig en ny pukkel af sager op. Men med de ekstra ressourcer, vi har fået, er vi i hvert fald kommet godt i gang. Uden de ekstra hænder ville det være helt umuligt at nå målet.«

Statsadvokat Jesper Hjortenberg leder anklagemyndighedens centrale afdeling for politiklagesager.

ENDEVENDER SKUDSAGER

Politifolk, der skyder i nødværge, skal på få sekunder vurdere faren i situationen i forhold til den magt, de udøver. Det gør sager om politiskud juridisk udfordrende, mener statsadvokat Jesper Hjortenberg, Rigsadvokaten.

Som de eneste har politifolk lov til at bruge magt. I nogle tilfælde har de også pligt til at bruge den. Det er grundlaget for de fleste situationer, der bliver så ekstreme, at betjente trækker pistolen og affyrer den mod andre mennesker.

Skuddene kan være lovlige, hvis det drejer sig om nødværge. Men de kan også være ulovlige, hvis faren ikke er overhængende. Spørgsmålet om, hvor grænsen går, beskæftiger statsadvokat Jesper Hjortenberg, chef for Rigsadvokatens 1. juridiske afdeling, sig med.

»Ofte er der delte meninger om en sag, og i tvivlstilfælde må dommerne afklare skyldsspørgsmålet. Men vi rejser aldrig tiltale i en sag, som vi ikke tror, at vi kan føre til domfældelse,« siger Jesper Hjortenberg, der 1. december 2007 blev leder af anklagemyndighedens centrale afdeling for politiklagesager.

Når politifolk skyder og rammer nogen, undersøger den regionale statsadvokat sagen. Og hvis nogen på-

klager afgørelsen, ender sagen hos Rigsadvokaten. Skudsager er som regel ikke de nemmeste, juridisk set. For straffelovens § 13, der handler om nødværge, er ret åben.

»Paragraffens begreber som "forsvarligt", "åbenbart" og "nødvendige handlinger" er åbne for fortolkninger i lyset af den konkrete situation, og man skal i hvert tilfælde vurdere, hvor overhængende faren er i forhold til den udøvede magt. Der skal være proportionalitet mellem faren og politifolkernes handling,« siger Jesper Hjortenberg.

BETJENTE SKAL BESLUTTE SIG PÅ SEKUNDER

Han peger på, at anklagere og dommere kan bruge uger på at tage stilling til, om det var passende, at politifolk skød. Men betjentene skal beslutte sig i løbet af få sekunder – i situationer, hvor de er under maksimalt pres.

»De har naturligvis ikke lovens eksakte betingelser helt klare i hovedet, når de møder en psykisk syg mand, der går amok. De handler på en blanding af noget instinktivt og så en fornemmelse af, at de må gøre noget,« siger Jesper Hjortenberg. Han mener, at de fleste borgere ikke tænker over, hvor alvorlige konsekvenser et fejlskød kan få for en politibetjent. Det gør domstolene til gengæld.

»For domstolene er springet fra at gøre noget helt lovligt og anbefalelsesværdigt til en domfældelse for vold stort. Politifolkene er ude for at udføre deres job, og så tager situationen en pludselig drejning, som gør, at de må handle på meget kort tid. Og derfor giver domstolene betjentene en ret betydelig skønsmargin i disse sager,« siger Jesper Hjortenberg og henviser til skudsagerne fra 7-Eleven-butikken i København, fra Rådsvdsvej i København og Hanstholm i Nordjylland.

I den første sag frifandt retten de to betjente, og i de to andre sager fandt domstolene en betjent skyldig i meget farlig vold, men lod straffen falde bort.

MEDIERNE LÆGGER PRES

Skudsagerne bliver fulgt intenst af medierne, og det forstår Jesper Hjortenberg udmærket. Alligevel mener han ikke, at medieomtalen gør sagerne sværere at bedømme.

»Når sagerne bliver meget omtalt og principielle, agerer vi på et vanskeligt område. Vi lytter til argu-

menter, men vi er nødt til at abstrahere fra mediernes interesse og være immune over for den stemning, der kan opstå i offentligheden. Vi skal være objektive, og vi rejser ikke sager for at tilfredsstille medierne,« siger Jesper Hjortenberg.

Han forklarer, at Rigsadvokatens årlige beretning om behandling af klager over politiet er meget læst af danske journalister. Især efter 2006, hvor politiet satte en kedelig rekord med 11 skudsager og fire dræbte. Flere medier bragte sammenligninger med nabolandene, hvor Danmark lå højt, både på antallet af skud og dræbte.

»Det var da tankevækkende, og ofte var det meget beklagelige episoder, hvor for eksempel sindslidende personer blev ramt,« siger Hjortenberg, der glæder sig over, at 2007 "kun" bød på seks skudsager og ingen dræbte.

Alligevel mener han, at flere forhold kan bidrage til, at danske politifolk endnu sjældnere trækker deres pistoler.

»Jeg kan forestille mig, at politifolk nu skyder sjældnere, efter at de 1. januar 2008 fik mulighed for at bruge peberspray.«

Hjortenberg mener også, at nogle skud kan undgås, når politifolk forbereder sig grundigere på de opgaver, de skal ud på.

»Det handler om at skaffe alle relevante oplysninger, før man tager ud til for eksempel en mand, der skal fjernes fra sin bolig. Hvilken person skal man møde? Hvis man ikke får oplysning om, at manden har mange overtrædelser af våbenloven bag sig, kan det ende katastrofalt. Så risikerer man at være helt uforberedt, hvis han stikker et gevær op i hovedet på en.«

Han medgiver, at klagesystemet med statsadvokater og politiklagenævner har været under kritik i 2007. En kritik, der har ført til, at et udvalg nu undersøger alternative modeller.

»Nogle mener, at det er for svært at få anklagemyndigheden til at gøre noget, og at vi er for indspiste med politiet. Den kritik kan jeg ikke genkende. Men de fleste glemmer også, at det ikke kun handler om, hvordan sagerne efterforskes. Det er også et spørgsmål om, hvordan domstolene ser på dem.«

INGEN DØDE AF POLITISKUD I 2007

Færre skudsager, men flere tilskadekomne borgere som følge af politiets indgriben.

Det er essensen, når man sammenligner antallet af undersøgelsessager, som de regionale statsadvokater og Rigsadvokaten efterforskede i 2007 i forhold til året før.

Statsadvokaterne indledte efterforskning af seks sager om politiskud i 2007, og ingen af skuddene dræbte borgere. I 2006 døde fire mennesker i de 11 skudsager, som statsadvokaterne undersøgte efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Efter den bestemmelse skal statsadvokaten efterforske sager, hvor personer dør eller kommer alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens personer er i politiets varetægt. Statsadvokaterne skal efterforske sagerne, uanset om de formoder, at politifolk har begået noget strafbart eller ej.

I 2007 undersøgte statsadvokaterne to dødsfald i detentioner og to andre dødsfald i forbindelse med politiets arbejde. I den ene detentionssag udtalte statsadvokaten kritik af en vagthavende betjent for ikke at have ført tilstrækkeligt tilsyn med den indsatte, og Rigsadvokaten, der efterfølgende behandlede sagen, var enig.

Desuden efterforskede de seks regionale statsadvokater 11 sa-

UNDERSØGELSESSAGER EFTER RETSPLEJELOVENS § 1020 A, STK. 2

	2006	2007
Detentionsdødsfald	0	2
Forsøg på selvmord i detention mv.	0	0
Skudsager	11	6
- heraf med dødelig udgang	4	0
Dødsfald i øvrigt	5	2
Tilskadekomst i øvrigt	4	11
I alt sager	20	21

ger, hvor borgere kom til skade. I de fleste tilfælde drejede det sig om mistænkte, som kørte galt i bil eller på knallert, mens de forsøgte at flygte fra politipatruljer. To sager handlede om dødsfald i forbindelse med politiets arbejde. I den ene sag faldt en mistænkt ned fra et tag på en byggeplads, hvor politiet havde fået en anmeldelse om indbrud, og i den anden sag påkørte en patruljebil en person under løsning af en opgave.

Til sammenligning undersøgte statsadvokaterne i 2006 fem sager om dødsfald i øvrigt og fire sager om tilskadekomst.

TRE VIGTIGE AFGØRELSER I SAGER OM SKUD

I 7-Eleven-sagen frifandt Retten på Frederiksberg i september 2007 to politifolk, der skød og dræbte en 43-årig psykisk syg mand. Betjentene handlede i lovligt nødværge. Manden skabte i juni 2006 kaos i en kiosk, bevæbnet med en kolve, som han ikke ville lægge fra sig, da politiet ankom. De to betjente lod deres politihund bide manden, og da han faldt bagover, opdagede de, at han også var bevæbnet med en kniv. Betjentene skød manden i låret og skulderen, men retten frifandt dem for vold med døden til følge og for at udsætte andre for fare. Oprindeligt havde Statsadvokaten for København besluttet, at der ikke skulle rejses tiltale mod politifolkene, og det samme mente politiklagenævnet. Men den dræbtes pårørende påklagede afgørelse til Rigsadvokaten, der omgjorde beslutningen.

I sagen fra Rådvalsvej frikendte Retten på Frederiksberg i oktober 2007 to politiassistenter, der med 20 skud dræbte en 40-årig flugtbilist og sårede hans 21-årige passager, der var eftersøgt for drab. Retten mente, at de handlede i lovligt nødværge, da de frygtede, at bilisten ville køre dem ned, lige som en del af skuddene

kunne forklares med betjentenes ophidselse. Men en dommente, at grænsen for lovligt nødværge var overskredet. Derfor ankede Statsadvokaten for København sagen til Østre Landsret, der frikendte betjentene for de fleste skud. En betjent blev dog kendt skyldig i meget farlig vold for de to sidste skud. Da løb han nemlig efter bilen og var dermed ikke længere i livsfare. Landsretten lod straffen falde bort.

I Hanstholm-sagen kendte Retten i Holstebro i februar 2008 en betjent skyldig i vold af særlig karakter. Betjenten sårede i april 2007 en 19-årig mand med tre skud i Hanstholm Centeret. Manden var tæt på at dø og lå tre uger i koma på hospitalet. Et familieopgør mellem manden og hans far var baggrunden for, at to betjente blev tilkaldt til centeret, hvor de i første omgang fik de to parter adskilt, så Falckreddere kunne behandle faderen. Men da sønnen pludselig gik løs på faderen igen, mens denne var spændt fast på en bære, trak den dømte sin pistol og skød flere gange. Retten lod straffen falde bort.

UNGDOMSHUSET: FIRE DØGNS INTENST ARBEJDE

Fogedsagen mod Jagtvej 69 på Nørrebro i København udviklede sig til anklagemyndighedens største enkeltindsats i 2007. Anklagere fra stort set samtlige københavnske politistationer og specialadvokaturer deltog i afviklingen af 225 grundlovsforhør.

Det var ikke nogen almindelig udsættelsesforretning, da fogeden og politiet torsdag 1. marts kort før klokken syv vækkede 36 aktivister på Jagtvej 69 på Nørrebro i København. Ungdomshuset skulle ryddes – og i løbet af de næste knap fire dage udviklede den begivenhed sig til anklagemyndighedens største enkeltindsats i 2007:

Politiadvokater, assessorer og fuldmægtige fra stort set samtlige københavnske politistationer og specialadvokaturer blev hidkaldt, før den sidste fremstilling var overstået sent søndag aften.

FOKUS PÅ MASSEANHOLDelser

Af praktiske grunde blev opgaven lagt i hænderne på advokaturen for organiseret kriminalitet, hvor man havde mest erfaring med at håndtere masseanholdelser.

Det var således her, man i 2004 var med til at fremstille cirka 50 sigtede efter rydningen af Pusher Street på Christiania, og det var også her, man i særlig grad vidste, at spørgsmålet om dokumentation ville blive afgørende. Under urolighederne omkring Ungdomshuset to en halv måned tidligere – 16. december 2006 – måtte man nemlig opgive at fremstille cirka 75 masseanholdte, fordi politiets materiale ikke var tilstrækkeligt til at bære et eneste grundlovsforhør.

For at undgå en gentagelse vidste alle, at politiets rapporter i forbindelse med de forventede masseanholdelser på selve rydningsdagen skulle dokumentere, at alle arresterede var anholdt på et korrekt grundlag. Men det handlede dog ikke kun om at bære sigtelser igennem til varetægtsfængsling. Det handlede også om, at man med så mange arrestationer risikerede at kolliderede med fremstillingsfristen på 24 timer. For at imødegå det tidspres etablerede man et beredskab på ti anklagere, der blev bedt om at arbejde parvis i de fem retsafdelinger: Mens den ene afviklede en fremstilling, forberedte makkeren den næste sag.

Modellen virkede efter hensigten, selv om man i et enkelt tilfælde var så tæt på at overskride tidsfristen, at en gruppe unge begyndte at synge deres egen løsladelsessang. De forstummede dog, da anklager Bo Øskov satte telefonen på medhør og ringede til Frk. Klokken. Med hendes præcise tidsangivelse rungende i retten kunne anklageren konstatere, at han stadig havde to minutter til kollektivt at præsentere de anholdte for sigtelsen og derefter gennemføre de enkelte grundlovsforhør

FOTO: BRIN BERG/SCANPIX

FAKTA OM: UNGDOMSHUSET

I dagene 1.-4. marts 2007 udviklede sagen om Ungdomshuset – det besatte hus på Jagtvej 69 på Nørrebro i København – sig til anklagemyndighedens største enkeltopgave i 2007. Efter at politiet 1. marts rykkede ind og anholdt 36 personer, udtartede det sig til uroligheder på især Nørrebro og Christianshavn. Urolighederne stod på i næsten tre døgn, og det retslige efterspil er endnu ikke slut.

- **Omfattende politiarbejde efter rydning.** Politiet anholdt cirka 800 personer, og cirka 225 blev fremstillet i grundlovsforhør. Cirka 200 personer blev varetægtsfængslet, og i alt blev der rejst cirka 900 sigtelser i forbindelse med urolighederne.

- **Halvdelen blev dømt.** I det retslige efterspil vedrørende de personer, der blev fremstillet i grundlovsforhør, var der i april 2008 gennemført retssager mod 89 personer. 46 personer blev dømt, mens 43 – heriblandt 39 masseanholdte fra sagerne vedrørende 'knibtangsmanøvren' og barrikaden på Jagtvej, blev frifundet.

- **Mange sager verserer.** I cirka 50 sager er der opgivet påtale, mens cirka 100 sager fortsat verserer eller afventer endelig afgørelse af tiltalspørgsmålet, mens dette skrives. 15 af de 36 unge, der blev anholdt af Rigspolitiets aktionsstyrke i selve Ungdomshuset, kommer for retten i august 2008.

- **17 udlændinge blev administrativt udvist.** Sig-telsen mod de øvrige 21 fra huset – heriblandt 17 administrativt udviste udlændinge – opretholdes fortsat og afventer udfaldet af sagen mod de 15 tiltalte.

MARATON I DOMMERVAGTEN

I næsten tre døgn var Steen Bechmann Jacobsen med til at koordinere anklagemyndighedens indsats omkring Ungdomshuset. Bagefter gik han hjem og skrev en ny beredskabsplan.

Efter 68 timers næsten konstant arbejde som den ene af anklagemyndighedens to koordinatører i indsatsen mod Ungdomshuset, satte Steen Bechmann Jacobsen sig i stedet for at sove til computeren for at nedfælde sine indtryk.

'Plan for anklagemyndighedens sammensætning m.v. i forbindelse med større aktioner', kaldte han sit memo.

»Det havde været nogle hårde dage, men jeg havde brug for at skrive den notits. Der var sket så meget og taget så mange beslutninger, at det var vigtigt at få dem registreret, mens de var i frisk erindring,« mindes Steen Bechmann Jacobsen fra advokaturen for organiseret kriminalitet.

I GANG FRA MORGENSTUNDEN

I dag ligger masterplanen på hans computer som et vidnesbyrd om de opslidende døgn i dommervagten. Og som et redskab, der kan trækkes frem, hvis det igen bliver nødvendigt. I detaljer fortæller de knap tre sider om det beredskab, der skal etableres. Om kontakten til anklagere, forsvarere, dommere, tolke og fængselsvæsenet. Om registreringen af rapporter og anholdte og om adgang til bærbare computere og mobile telefonnumre. Selv foræringen i kommandocentralen er der taget højde for.

I forvejen lå mange af de detaljer selvfølgelig på rygraden, men undervejs var det også nødvendigt at improvisere for Steen Bechmann Jacobsen og Bo Øskov, der er leder af Grundlovsafdelingen og sammen med Bechmann blev bedt om at styre slagets gang.

»Jeg anede intet om, at aktionen var skudt i gang, da jeg mødte på arbejde 1. marts ved halv otte-tiden. Men Bo og jeg blev hurtigt kaldt til møde, og allerede fra morgenstunden vidste vi, at der ville blive tale om mindst 50 fremstillinger. Politiet havde jo anholdt de første 36, da man rykkede ind i Ungdomshuset, så vi skyndte os at hive folk ind og aflyse alle de øvrige opgaver, der overhovedet kunne aflyses,« fortæller Steen Bechmann Jacobsen og fortsætter:

»Mens Bo blev i kommandocentralen og blandt andet forberedte sigtelser og briefede de fremmødte anklagere, tog jeg i Ungdomshuset sammen med politiets ransagnings- og dokumentationshold. Af hensyn til fremstillingerne var det vigtigt, at jeg så tidligt som muligt fik et indtryk af, hvad der blev fundet i huset, og hvordan det var indrettet.«

»Og der var rigeligt til at bære de nødvendige sigtelser. Alle trappeopgange var sikret med lemme og skydeskår, huset var videoovervåget, der var forrådskamre, og så var der våben på alle etager. Særligt den øverste etage og taget var spækket med primitive, men alvorlige våben.«

Efter at have sikret sig det nødvendige billedmateriale returnerede Steen Bechmann Jacobsen til kommandocentralen, hvor stemningen var »lidt kaotisk.« Alle havde travlt med at forberede de mange grundlovsforhør, og samtidig udviklede gadekampene sig.

UNGE FIK DERES ILDDÅB

»Vi fik selvfølgelig en fornemmelse af, at det ville blive meget større, end noget vi hidtil havde oplevet i anklagemyndigheden. Sidst på eftermiddagen havde vi indkaldt folk og lavet en vagtplan, der dækkede resten af weekenden. Der var virkelig nogle unge anklagere, der fik deres ilddåb i de dage. Men alle klarede det fornemt, og i dag er det rart at tænke på den korpsånd, der viste sig. Ingen brokkede sig, alle var med,« roser koordinatoren.

Øskov og Bechmann overværede selv den første fremstilling, men derefter trak de sig tilbage til kommandocentralen, hvor de ikke mindst gennemlæste alle politiets rapporter for at sikre sig, at grundlaget for at anholde var tilstrækkeligt dokumenteret. Og selv om rapporterne ifølge Bechmann »var så gode som de kunne være under omstændighederne,« måtte de i flere tilfælde undlade at fremstille anholdte, fordi det var gået så stærkt. I andre tilfælde lykkedes det at styrke dokumentationen tilstrækkeligt.

»Mange af varetægtsfængslingerne blev kæret, men vores opfattelse blev bekræftet i landsretten, så grundlaget var på plads,« siger Steen Bechmann Jacobsen.

»Det ville blive meget større, end noget vi hidtil havde oplevet i anklagemyndigheden.« Steen Bechmann Jacobsen.

KNIBTANGSMANØVREN

Den såkaldte 'knibtangsmanøvre' var en af de enkelte episoder fra rydningen af Ungdomshuset, der bed sig fast på nethinden. Det så overbevisende ud, da politiet – efter et forgæves forsøg på at ophæve demonstrationen, der udviklede sig voldeligt – rykkede ind for at isolere fortroppen. 49 blev anholdt, men mange, heriblandt den såkaldte 'hårde kerne', undslap.

Det retslige efterspil gik dog knap så glat. Samtlige de 26, der efterfølgende blev tiltalt – primært for 'grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden' – blev frifundet i byretten i marts 2008. Godt en måned senere blev udfaldet nøjagtigt det samme, da 13 personer, der var blevet anholdt samlet ved en barrikadering på Jagtvej, slap for straf.

I retssagen om 'knibtangsmanøveren' vakte det ikke mindst opsigt, da en betjent bag en central anholdelsesrapport skulle vidne. I rapporten havde han noteret, at alle anholdte – hovedsageligt ganske unge mennesker – med sikkerhed kunne

identificeres som *aktive stenkastere*, men da det kom til stykket, var det ikke muligt at identificere en eneste.

»Den slags må selvfølgelig ikke forekomme,« siger politiassessor Kia Reumert, den ene af de to anklagere, der procederede sagen i Københavns Byret.

Samtidig fastslår hun dog, at rapporten ikke var udslagsgivende, da anklagemyndigheden rejste tiltale. Det havde man gjort under alle omstændigheder:

»Anklageskriftet handlede *ikke* om aktivt stenkasteri, men om forstyrrelse af den offentlige orden. Vi mente, at videooptagelser fra politiet og TV2 News blandt andet dokumenterer, at de tiltalte havde mulighed for at trække sig væk fra demonstrationen i tide. Det helt centrale i sager som disse er, hvordan politiet i fremtiden håndterer masseanholdelser,« siger Kia Reumert.

FAKTA OM: PERSONALEPOLITIK

En nyetableret personaleenhed under Rigsadvokaten var i 2007 et af de første synlige resultater af visionsarbejdet 'Fremtidens anklagemyndighed – udviklingsplan 2007-2009'. Et af enhedens vigtigste fokusområder bliver at tilrettelægge programmer, der sikrer, at medarbejdernes kompetencer modsvarer de opgaver, anklagemyndigheden skal løse nu og i fremtiden.

- **Et strategisk redskab.** Udvikling af kompetencer skal ikke afgrænses til kort oplæring i begyndelsen af ansættelsen, men forløbe gennem hele arbejdslivet med afsæt i såvel anklagemyndighedens som den enkelte medarbejders ønsker og behov. Der skal arbejdes med både jobprofiler og karriereveje.
- **Kortlægning af behov.** Anklagemyndighedens konkrete behov for kompetencer skal kortlægges og identificeres, og derefter vil man tilrettelægge opgaven gennem blandt andet formel uddannelse, intern rotering og ekstern turnus.
- **Også for ledere.** Kompetenceprogrammet henvender sig også til lederne inden for anklagemyndigheden. Der skal udarbejdes en ledelsespolitik, som fastlægger begrebet god ledelse, og medarbejdere, der har lyst og evner til at gå ledervejen, skal tilbydes relevant uddannelse.
- **Ens over hele landet.** Den overordnede målsætning er, at anklagemyndigheden skal udvikles som en moderne arbejdsplads, der beskæftiger dygtige og motiverede medarbejdere. Målet er at sikre, at ressourcerne bruges der, hvor de gør størst nytte. Anklagemyndigheden skal have fælles mål og være en sammenhængende organisation, som løser sine opgaver med ensartet høj faglig kvalitet over alt i landet.

FÆRRE LEDERE

28 færre chefer i lønramme 37 eller derover. Reformen af politiet og anklagemyndigheden begrænsede antallet af chefer.

Chefer i anklagemyndigheden før reformen
54 politikredse:

- 1 politidirektør (i København)
- 2 vicepolitidirektører (i København)
- 7 politiadvokater (i København)
- 54 politimestre
- 57 vicepolitimestre
- 121 chefer i alt

Chefer i anklagemyndigheden efter reformen
12 politikredse:

- 12 politidirektører
- 12 chefanklagere
- 57 politiadvokater (5 i normalkredse, 7 i København, 0 på Bornholm)
- 93 chefer i alt

Chefer hos Den Centrale Anklagemyndighed (uændret under reformen):

- 1 rigsadvokat
- 12 statsadvokater
- 27 vicesstatsadvokater

Chefer i den grønlandske og færøske anklagemyndighed (uændret under reformen):

- 2 politimestre
- 2 vicepolitimestre

STRESSPROBLEMER I ANKLAGEMYNDIGHEDEN

»**Når anklagere endelig** siger fra og erkender, at der er problemer, er de næsten skubbet helt ud over kanten,« siger Bjarne Frøslee Ibsen, chefpsykolog ved Rigspolitiet.

2007 var ikke kun et udfordrende år for de ansatte. I flere tilfælde var det også et særdeles svært år med store personlige omkostninger i form af stress og langtidssygemeldinger.

Og ifølge Bjarne Frøslee Ibsen, chefpsykolog og leder af Rigspolitiets psykologtjeneste, er det ikke mindst juristerne, som har mærket reformprocessen på egen krop:

»I deres kultur klynker man ikke i tide og utide. Anklagere er folk, der kan meget og stiller store krav til sig selv og gør sig umage for at leve op til forventningerne. Når de endelig siger fra og erkender, at der er problemer, er de næsten skubbet helt ud over kanten,« siger Bjarne Frøslee Ibsen.

HAR BESØGT ALLE KREDSE

I hans verden er det helt naturligt, at en reform og omstrukturering af denne karakter resulterer i psykiske reaktioner:

»Jobbet udgør en stor del af folks liv og identitet, og det betyder meget, når man som her oplever vold-

somme forandringer i arbejdslivet. Mange har skiftet arbejdsplads, nogle har mistet charge og ansvar, og mens de prøver at vænne sig til deres nye roller, skal butikken stadig holdes kørende. Det er ofte her, krisen starter,« siger Ibsen.

På den baggrund blev 2007 også et hektisk år for Rigspolitiets psykologer, som havde travlt med både at forebygge og behandle stress. De har besøgt alle kredsene, de har coachet enkeltgrupper, de har undervist den øverste ledelse i stresshåndtering, de har holdt dialogmøder med afgrænsede grupper, og så har de tilbudt individuel behandling af en række sygdomsramte:

»Der eksisterer desværre ingen formular på, hvordan man løser disse problemer. Men jeg må sige, at chefanklagerne har gjort et kæmpe arbejde for at skærme af, følge op og strukturere arbejdet på en måde, så det nødvendige arbejde kan udføres, selv om der mangler ressourcer,« fremhæver chefpsykologen.

MANGE NYE ANKLAGERE

I flere politikredse er hver anden fuldmægtig uddannet inden for de seneste tre år.

En af konsekvenserne af reformen blev en midlertidig mangel på anklagere. I flere kredse var der således ubesatte stillinger i løbet af året, og det medførte et stigende arbejdspress på de resterende anklagere.

I løbet af foråret 2008 er det dog lykkedes at få besat de ledige stillinger med nyuddannede jurister, og i flere af de nye politikredse betyder det, at tæt på halvdelen af anklagerne er uddannet inden for de seneste to år.

»Det har vi været meget opmærksomme på i forbindelse med rekrutteringen i 2007. Vi betaler faktisk en konkurrencedygtig løn, men nogle gange kan det på grund af vores lidt gammeldags tillægsstruktur være svært at indpasse medarbejdere med nogle års erfaring fra andre områder. Det kommer vi til at se på frem over,« siger Diana Søe Sandell, personalechef hos Rigsadvokaten.

De mange nyansatte skal gennemgå anklagemyndighedens grunduddannelse, der i løbet af de første tre år indebærer en praktisk uddannelse på tjenestestedet og en teoretisk del, som strækker sig over seks moduler af en uges varighed.

»Det kræver selvfølgelig ressourcer at uddanne og udvikle sine medarbejdere. Det er altid en nyttig investering, men i en reformtid er det klart, at det betyder et meget stort pres – ikke mindst for de politikredse, hvor mange af medarbejderne er i gang med grunduddannelsen. At undvære de unge mens de er på skolebænken bliver ikke nemmere, når der samtidig stilles utroligt store krav til alle med ny organisation, nye sagsgange og nye kolleger, samtidig med at alle nu tænker i mål og resultater,« siger personalechefen

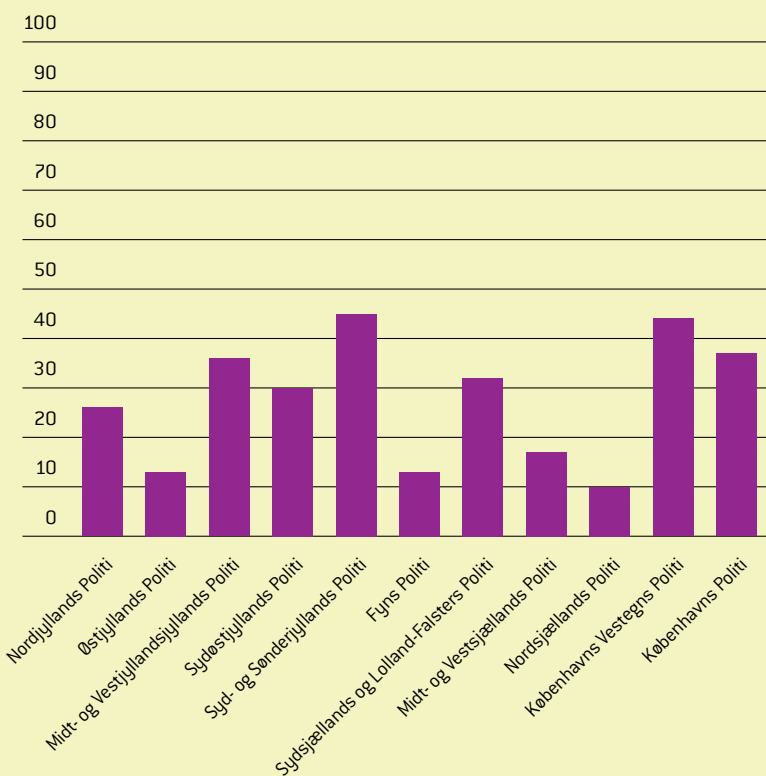
Hun hæfter sig ved, at det på den baggrund har været en kæmpe udfordring for chefanklagerne og

politiadvokaterne at holde fokus på medarbejdernes trivsel og samtidig holde gang i den daglige butik.

»Der er altid en risiko for, at man i store forandringsprocesser glemmer de positive elementer og kun fokuserer på de negative. Hvis man viser engagement, vilje og indsats uden at få belønning, kan det være rigtig svært at få øje på lyset for enden af tunnelen.«

»Det er min fornemmelse, at vi generelt har et virkeligt stærkt fællesskab om at løse opgaverne, og at det er dét, der vil hjælpe os alle til at fange og holde fast i de små glimt af lys, der heldigvis viser sig, inden vi når helt ud af tunnelen,« siger Diana Søe Sandell.

Andel af anklagere med mindre end tre års anciennitet som kandidat

>> VORES JURISTER SKAL VÆRE NOGET SÆRLIGT <<

Personalechef Diana Søb Sandell glæder sig over, at det trods hård konkurrence om de dygtige hoveder lykkedes at rekruttere både godt og rigtigt i 2007.

>> **D**et piner mig selvfølgelig, at vi i 2007 havde svært ved at finde alle de jurister, kredsene gerne ville have. Til gengæld bliver jeg glad, når jeg får at vide, at vi har ansat de rigtige.<<

Diana Søb Sandell, personalechef hos Rigsadvokaten, lægger ikke skjul på, at 2007 var et udfordrende år for anklagemyndigheden, hvor det på grund af de mange ledige stillinger var nødvendigt at gennemføre tre ansættelsesrunder mod normalt to.

»Når jeg ser tilbage, var rekruttering en af vores vigtigste overskrifter sidste år. Men selv om vi var pressede – og selv om konkurrencen om dygtige jurister er hård – kan jeg forstå på tilbagemeldingerne, at vi valgte de rigtige, og at politikredsene kan se, at vi ikke gik på kompromis med vores krav til ansøgerne. Vi er en meget attraktiv arbejdsplads for de nye jurister, og vi får – selv i disse tider – rigtig mange gode ansøgere. Vores jurister skal have en ganske særlig profil. De skal have lyst til at være på, de skal arbejde selvstændigt, de skal være robuste uden at optræde som hårde nysere, og så skal de evne at holde fast i en argumentation.<<

»Sidst, men ikke mindst, skal de vide, at jura handler om menneskelig adfærd. De skal forstå at arbejde med mennesker og menneskeskæbner,<< siger Diana Søb Sandell og fortsætter:

»Alt det diskuterer vi meget grundigt i ansættelsessamtalerne, for som situationen er lige nu, er det vigtigere end nogensinde at rekruttere rig-

tigt. Det koster så mange ressourcer at uddanne en anklager, at vi ganske enkelt ikke har råd til at kikke.<<

Efter etableringen af det fælles ansættelsesforum for hele Justitsministeriets område har Rigsadvokaten deltaget i samtalerne med ansøgere til politi og anklagemyndighed:

»Inden for rammerne af dette HR-samarbejde har vi virkelig bestræbt os på at styrke rekrutteringen. Der er oprettet en karriereportal på Justitsministeriets hjemmeside, og de traditionelle informationsmøder er blevet justeret for at gøre dem mere nærværende og vedkommende. Hovedvægten er således lagt på, at de jurastuderende kan deltage i workshops, hvor de kan tale karriere med anklagere og andre medarbejdere fra Justitsministeriets ansættelsesområde,<< siger Diana Søb Sandell.

FLERE STUDENTERJOBS

Samtidig er man også begyndt at ansætte studerende i langt videre omfang end hidtil. Der er brug for deres indsats, de får mulighed for at prøve kræfter med anklagemyndigheden som arbejdsplads, og initiativet kan lokke nye jurister til:

»De studerende vil typisk dele deres erfaringer og indtryk med studiekammeraterne, og sådan en anbefaling er guld værd for vores rekruttering. Rigtig mange af vores studenteransatte vælger at søge job som anklager, når de bliver færdige med studierne. Og mange bliver ansat,<< fremhæver Diana Søb Sandell.

»Lige nu tror jeg aldrig, at der kommer en dag, hvor jeg ikke lærer nyt,« siger den 28-årige anklager Bettina Lauridsen.

RETTENS NYE ANSIGT

Domsmandssagen er berammet til klokken 13, men allerede et kvarter før ankommer anklager Bettina Lauridsen som den allerførste. Koncentreret læner hun sig ind over sin plads i retssal 9 i Domhuset i Kolding og gennemgår for sidste gang akterne i den forholdsvis simple sag om gadevold.

De vigtigste punkter i anklageskrift og vidneforklaring er fremhævet med gul markeringstusch, og det er især dem, Bettina Lauridsen repeterer før afhøringen af den anklagede, den forurettede og retsmødets eneste vidne.

»Jeg har nok brugt tre timer på at forberede sagen. Det er meget mere end en erfaren anklager ville bruge, men jeg vil ikke fanges på det forkerte ben. Det er blot min anden domsmandssag, og der er i hvert fald en ting fra den første, jeg ikke vil gentage. Den gang glemte jeg at rejse mig op for dommeren, da jeg læste anklageskriftet højt,« fortæller Bettina Lauridsen, mens hun venter på retsformanden, domsmændene, forsvareren og den tiltalte.

Bettina Lauridsen, der er 28 år og bor i Århus, fik sin embedseksamen i august 2007. Et halvt år senere begyndte hun som politifuldmægtig ved Sydøstjyllands Politi i Horsens, hvor hun i første omgang arbejder i advokaturen for særlovskriminalitet. Og nu er hun et af ansigterne på det hamskifte, anklagemyndigheden har gennemgået i 2007. Alene på stationen i Horsens er der ansat 12 jurister med mindre end to års anciennitet:

UNG ARBEJDSPLADS

»Det er en rigtig dejlig arbejdsplads. Vi er mange unge, ikke mindst vildt mange piger, men alligevel er det ikke nogen hønsegård. Alle taler sammen og hjælper hinanden – og så har de gamle taget fantastisk imod os,« fremhæver Bettina Lauridsen, der i de første måneder ikke mindst har lænet sig op af sin personlige vejleder, Helle Iversen.

»Der var også en erfaren anklager, der fulgte mig, da jeg havde min første straffesag. Det var en drabsdømt, der var blevet taget med hash på sig i fængslet. Jeg var lidt nervøs ved at stå over for en rutineret forsvarer, men det gik fint,« husker Bettina Lauridsen.

»Det nytter ikke noget at blive ved med at tale om pres og forklare alt med reformen.« Anklager Bettina Lauridsen.

Hvorfor søgte du stillingen?

»Jeg kan lide strafferet og ville meget gerne arbejde inden for anklagemyndigheden. Man kommer i berøring med alle mulige mennesker, og så er hverdagen alsidig og ofte umulig at forudsige. På et advokatkontor skulle jeg måske behandle skøder i flere år – her fik jeg allerede på førstedagen mine egne, meget forskellige sager,« siger Bettina Lauridsen og fortsætter:

»Lige nu har jeg svært ved at tro, at der kommer en dag, hvor jeg *ikke* lærer nyt. En af mine første sager viste mig for eksempel, hvor vigtig nøjagtigheden er i det her arbejde. Det var en domsmandssag, hvor den tiltalte erkendte vold, men alligevel tabte jeg på grund af en detalje i anklageskriftet. Dommeren kaldte det en teknisk frifindelse, og selv om det ikke var mig, der havde skrevet anklageskriftet, var det både ærgerligt og lærerigt.«

DET SKAL JO FUNGERE

Klokken er blevet 13, og Bettina Lauridsen begynder for alvor at bekymre sig om den forurettede, der ikke er dukket op. Han er ganske vist først til-sagt til kl. 13.30, men han har ikke fået indkaldel-

sen overrakt personligt og har heller ikke reageret på hverken brev eller telefonopringninger.

»Hvis han ikke kommer, er jeg nok nødt til at begære sagen udsat,« siger Bettina Lauridsen med profetisk præcision.

Ofret indfinder sig nemlig aldrig i Koldings domhus, og efter en mild formaning til anklageren accepterer retsformanden at udsætte sagen.

»Det nytter ikke at blive ved med at tale om pres og forklare alt med reformen. På et eller andet tidspunkt skal det jo bare fungere,« funderer hun på vej ud af retten.

Er du stadig i anklagemyndigheden om ti år?

»Ja, det regner jeg bestemt med. Jeg håber, at jeg er færdig med mine turnusser, når min søn skal i skole om seks-syv år, for så kan jeg søge en stilling et sted, hvor vi kan slå os ned. Det behøver ikke være Århus – men det må til gengæld heller ikke være København.«

FAKTA OM: TERROR

Straffelovens § 114, også kendt som terrorparagrafen, vedrører de mest alvorlige terrorhandlinger. Bestemmelsen blev indsat i straffeloven i 2002. Siden er der i 2006 indsat yderligere bestemmelser i straffeloven, der skal bekæmpe terrorisme, herunder bl.a. en bestemmelse om, at det er strafbart at lade sig hverve eller oplære til terrorhandlinger.

- Nye styregrupper i sager om terror. Organisatorisk er politi og anklagemyndighed begyndt at etablere fælles styregrupper, når nye sager om mulig terror opstår. I disse grupper sidder repræsentanter fra Rigsadvokaten, PET, en statsadvokat samt den politikreds, som den pågældende sag hører under.

BEMÆRKELSÆVÆRDIGE TERRORSAGER

SIDEN 2005:

Glostrup-sagen

- Opkaldt efter politikredsen, hvor man efterforskede sagen sammen med PET.
- Fire personer blev anholdt i Storkøbenhavn og to i Bosnien i oktober 2005.
- I januar 2007 blev de to anholdte i Bosnien idømt henholdsvis 13 og 15 års fængsel. Straffen blev senere nedsat til seks år og otte år.
- I februar 2007 idømte Østre Landsret en af de tiltalte syv års fængsel og frifandt de tre andre. Dommen på syv års fængsel blev stadfæstet af Højesteret 3. oktober 2007.
- Sagen mod den ene tiltalte blev genoptaget, da der blev fundet nye beviser.
- Østre Landsret frifandt i marts 2008 den tiltalte for anden gang.

Vollsmose-sagen

- Opkaldt efter den bydel i Odense, hvor de implicerede bor.
- Politiet anholdt adskillige personer i september 2006, ni blev varetægtsfængslet.
- Tre mænd blev i november 2007 idømt mellem 4 og 11 års fængsel for forberedelse af en terrorhandling. En blev frifundet.
- Både de dømte og rigsadvokaten ankede dommene til Højesteret, der i april 2008 skærpede straffene til henholdsvis 5, 12 og 12 års fængsel.

Glasvej-sagen

- Opkaldt efter den vej i Københavns Nordvestkvarter, hvor en af sagens hovedpersoner blev anholdt.
- Otte personer blev anholdt i Storkøbenhavn den 4. september 2007. Seks blev hurtigt løsladt.
- PET mener, at de sigtede var langt med forberedelserne til en terrorhandling.
- En 22-årig mand blev anholdt, fordi han opfordrede til kidnapning af danskere i udlandet i forbindelse med sagen.
- Sagen er berammet til domsforhandling i efteråret 2008.

Andre sager om terror i 2007

- En person fra Brønshøj blev i april 2007 af byretten idømt tre år og seks måneders fængsel for at opfordre til terror. Anklagen bundede i film og cd-rommer med et indhold, der skulle ophidse andre til at deltage i voldelig jihad.
- Foreningen al-Aqsa i Danmark blev i marts 2007 og i februar 2008 frifundet af henholdsvis Københavns Byret og Østre Landsret for at yde økonomisk støtte til den palæstinensiske bevægelse Hamas, som står på EU's terrorliste.
- Syv personer fra foreningen Fighters+Lovers blev i december 2007 frifundet i Københavns Byret. De var tiltalt for forsøg på at støtte terrororganisationer ved at sælge t-shirts til fordel for FARC og PFLP. Sagen er anket af anklagemyndigheden og skal behandles i Østre Landsret i efteråret 2008.

FOTO: BAX/LINDHARDT/SCANPIX

Glasvej-sagen. Politiet ransager 4. september 2007.

BEDRE BEREDSKAB I TERRORSAGER

Rigsadvokaten: »Den bedste gardering mod Danmark som terrormål ligger nok i en effektiv efterretningstjeneste.«

I kølvandet på de senere års hjemlige terrorsager er rigsadvokat Jørgen Steen Sørensen ikke i tvivl om, at man må overveje, hvad der er den bedste ramme for behandlingen af sådanne sager

I begge de nyeste tilfælde – sagerne fra Vollsmose og Glasvej – er der blevet etableret en såkaldt styregruppe, hvor Rigsadvokatens egne medarbejdere har koordineret indsatsen sammen med statsadvokaten, efterforskere fra Politiets Efterretningstjeneste og den pågældende politikreds, og det har ifølge Jørgen Steen Sørensen været den hidtil bedste måde at gøre tingene på.

»Terrorfænomenet er forholdsvis nyt herhjemme, og vi er stadig i en fase, hvor vi må spørge os selv, om vi er klædt godt nok på til at håndtere det. Det er en type af sager, som både vi og domstolene skal skyde os ind på. I anklagemyndigheden diskuterer vi naturligvis, hvordan vi kan drage nytte af de erfaringer, vi hele tiden samler op. Jeg tror ikke, vi nødvendigvis har fundet den endelige konstruktion endnu,« siger rigsadvokaten.

Kan det komme på tale med en egentlig 'terroradvokatur'?

»Det er for tidligt at sige noget om. Og under alle omstændigheder skal man jo kun oprette selvstændige myndigheder til at

tage sig af bestemte sagstyper, hvis man forventer et betydeligt antal sager. Det har vi ikke noget grundlag for at vurdere i dag.«

Ifølge Jørgen Steen Sørensen er der stor forskel på de grupper og netværk, man står over for. Nogle er med rigsadvokatens ord »meget professionelle, mens nogle er overraskende lidt professionelle.« Derudover kan nogle af sagerne være vanskelige at afdække rent bevismæssigt:

»Det gælder ikke mindst tilfældene om terrorfinansiering som for eksempel sagen mod Fighters+Lovers. Der bliver solgt t-shirts til fordel for organisationer, som de fleste herhjemme kun kender fra avisoverskrifter. Er det humanitær bistand, eller er det støtte til terror? Det er spørgsmål, som vi tidligere kunne sidde ved middagsselskaber og diskutere. Nu er det pludselig blevet en juridisk diskussion,« siger Jørgen Steen Sørensen.

De hidtidige sager herhjemme kendetegnes ved, at ingen af de tiltalte nåede at fuldbyrde en eventuel terrorhandling?

»Ja, og den bedste gardering mod Danmark som terrormål ligger nok i en meget effektiv efterretningstjeneste samt i samfundets evne til at forebygge gennem integration. Det afgørende modtræk mod mulige terrorister ligger næppe i risikoen for at blive straffet, men det siger sig selv, at vi i videst muligt omfang skal gennemføre straffesager, så vi ikke blot forhindrer terrorangreb, men også får draget de skyldige til ansvar.«

VOLLSMOSE-SAGENS ANKLAGERE

Vicestatsadvokaterne Charlotte Alsing Juul og Kirsten Dyrman havde fornemmelsen af 'en god sag', da de i foråret 2007 mødte hinanden som anklagere i terrrorsagen fra Fyn.

Sikkerheden var i højsædet, da Østre Landsret 5. september 2007 indledte sagen mod de fire terrortilfalte i *Vollsmose-sagen*.

Bevæbnede betjente var posteret både i og uden for retsbygningerne i Fredericiagade i København – og to af anklagerne, Charlotte Alsing Juul og Kirsten Dyrman, husker tydeligt, hvordan de skærpede forhold påvirkede dem.

To en halv måned senere – efter 32 retsmøder – var de to vicestatsadvokater ikke længere beklemte. De husker det som »en forløsning,« da nævningesagen blev afgjort med 11 års fængsel til begge de hovedtilfalte, fire års fængsel til den tredje tilfalte og frifindelse af nummer fire.

EN KÆMPE UDFORDRING

»Selvfølgelig var vi tilfredse, for i hele forløbet havde vi sagt til hinanden, at den her sag bare skulle bære hjem. Men vi betragtede det ikke som en sejr, for anklagemyndigheden *vinder* ikke sager. Vores opgave er at bevise en tiltale og føre den til doms,« siger Charlotte Alsing Juul og Kirsten Dyrman.

Allerede på andendagen fik anklagerne lov til at møde uden de tunge, skudsikre veste, men de øvrige sikkerhedsforanstaltninger blev opretholdt som et tydeligt vidnesbyrd om, at Vollsmose-sagen bestemt ikke var nogen sædvanlig straffesag.

Med de omfattende fund af kemikalier og bombematerialer, de mange telefonaflytninger og skjulte filmoptagelser samt en intern kilde som centralt vidne rummede den tværtimod rigeligt med materiale til at pirre selv den mest rutinerede anklager.

»Det er ikke hver dag, man får en terrrorsag, så selvfølgelig var det både en kæmpe udfordring og en fantastisk mulighed for os som anklagere. Vi skulle blandt andet sætte os ind i de særlige regler, der

gælder, når man skal føre PET-agenter som vidner. Dem kendte vi ikke meget til,« siger Charlotte Alsing Juul og tilføjer, at det – sammenlignet med andre straffesager – »aldrig blev business as usual.«

Charlotte Alsing Juul fik sammen med jurister fra Fyns Politi, Rigsadvokaten og Politiets Efterretningstjeneste (PET) plads i en styregruppe, der blev nedsat en uge efter anholdelserne. Her koordinerede man forløbet, mens de anholdte sad i varetagtsfængsel, og der blev rejst tiltale – og styregruppen var naturligvis bekendt med sagen fra Glostrup. I udgangspunktet to identiske terrrorsager, men der var ikke nær den samme bevismængde i komplekset fra den københavnske vestegn, hvor alle tilfalte – bortset fra en – blev frifundet.

»Alligevel var den dom ikke rar at tænke på. Den var med til at understrege, hvor vanskeligt omrødet her kan være,« siger Charlotte Alsing Juul, der via sin placering i styregruppen var godt inde i Vollsmose-sagen, da det i foråret 2007 – knap fem måneder før retssagen – blev nødvendigt at skifte ud på en af anklagerposterne.

Valget faldt på Kirsten Dyrman fra Statsadvokaten for Nord- og Østjylland, som tidligere havde været involveret i blandt andet rockersager.

UHØJTIDELIGE ANKLAGERE

På det tidspunkt kendte de to vicestatsadvokater ikke hinanden, men det kom de til i de intense og koncentrerede måneder, der fulgte med forberedelse og forelæggelse af retssagen. Her fandt de blandt andet ud af, at ingen af dem »tog tingene fantastisk højtideligt.«

De klædte sig på som til enhver anden sag, når de besøgte Kemisk Beredskab, hvor de så, hvordan det var muligt at fremstille bomber af de materialer, man havde beslaglagt hos de anholdte. De

nærlæste igen og igen de indenretlige forhør af den varetægtsfængslede konvertit, der var begyndt "at synge". Og de forberedte sig på den byge af spørgsmål, som PET-kilden – en dansk mand, der havde konverteret til islam efter at have giftet sig med en indonesisk muslim – ville blive mødt med.

Han fik sin egen hovedrolle, allerede før han skulle afhøres. Det blev diskuteret, om PET havde fået ham til at provokere de tiltalte til handlinger, ligesom dele af pressen stillede spørgsmål om hans troværdighed.

»Han var omfattet af vidnebeskyttelse og boede på en hemmelig adresse, så der hvilede i forvejen et voldsomt pres på ham. Vi var spændte på, om han stod distancen, og det gjorde han. Han bevarede roen i alle de fire dage, afhøringerne varede, og retten bedømte hans troværdighed til at være

helt i orden,« fremhæver Charlotte Alsing Juul og suppleres af Kirsten Dyrman:

ÅBENT FREM

»Det var helt usædvanligt, at PET lagde sin kilde helt åbent frem i retten. Men samtidig er det vigtigt at understrege, at der aldrig var blevet en Volls-mosesag, hvis den kun havde baseret sig på ham og hans iagttagelser. PETs telefonaflytninger, de forskellige fund af effekter og den tiltalte, der begyndte at forklare sig i de indenretlige forhør, var med til at gøre udslaget,« siger den nordjyske vicedestatsadvokat.

Selv om anklagerne under hele forløbet sad med fornemmelsen af en god sag, var der spænding lige til det sidste. Få dage før de afsluttende retsmøder protesterede forsvarerne over, at de ikke havde fået fuld aktindsigt i PETs afhøringsrapporter af kilden. Østre Landsret underkendte klagen,

OPKLARINGEN AF VOLLSMOSE-SAGEN

5. september 2006 anholdt Politiets Efterretningstjeneste (PET) en række personer i Odense-forstaden Vollsmose. Ni af dem blev varetægtsfængslet i grundlovsforhør, sigtet for at have planlagt terrorvirksomhed enten i udlandet eller herhjemme.

Aktionen var resultatet af, at en dansk konvertit cirka et halvt år forinden havde opsøgt PET. Han fortalte, at han tilsyneladende var blevet involveret i en gruppe af radikale muslimer, som han havde mødt i en moske, hvor han kom alene for at lære mere om islam.

PET valgte at benytte ham som kilde og overvågede ham med både kamera og mikrofon. I det skjulte fotograferede PET blandt andet, når han var sammen med en anden dansk konvertit, der siden blev dømt i Østre Landsret. Ligeledes blev kilden også overvåget, når han indkøbte effekter, der kunne bruges til fremstilling af bomber. Endelig blev han også udstyret med en mikrofon, som han selv kunne aktivere, når gruppen diskuterede sine ideer.

Ved ransagninger efter anholdelsen beslaglagde PET en flaske med 50 gram TATP, som er et folsomt sprængstof, der ofte ses anvendt som detonator. Blandet sammen med 25 kilo gødning er mængden tilstrækkelig til at sprænge en boligopgang i luften.

Man fandt blandt andet også halvandet kilo formalet ammoniumnitrat, afkradset tændstiksvovl, og fem kilo små metalstykker i en altankasse. Alt sammen til fremstilling af eksplosiver. Endvidere opdagede PET også, at en af de anholdte havde udklippet tilbud på gasflasker fra annoncemarkedet 'Gul & Gratis', ligesom han og flere af de øvrige havde søgt informationer om bombefremstilling af gødning og kemikalier på internettet.

◀ og den afgørelse blev kæret til Højesteret. Her modtog man sagen et halvt døgn før, anklagerne indledte deres procedure – og kæremålet blev behandlet, mens Charlotte Alsing Juul, Kirsten Dyrman og Jacob Beyer talte til nævningerne.

»Det var nogle afgørende timer. Hvis Højesteret gav forsvarerne medhold, skulle der måske føres nye vidner – og vi skulle starte forfra på vores procedure. Det er forkert at sige, at vi ikke var tilfredse, da Højesteret ved middagstid sendte en telefax til Østre Landsret og meddelte, at kæren var afvist,« indrømmer de to vicesstatsadvokater.

23. november 2007 havde nævningetinget talt, og beredskabet i Østre Landsret blev ophævet.

Både forsvarere og anklagemyndigheden ankede strafudmålingen til Højesteret, som definitivt afsluttede sagen 10. april 2008 ved at skærpe landsrettens domme med yderligere et års fængsel til hver af de tre dømte. Efterfølgende vil den ene af de hovedtiltalte blive udvist af Danmark.

SIKKERHED FREM FOR ALT

»PETs første prioritet er og vil altid være at forhindre terrorhandlinger. Det er sikkerhed frem for alt, men det er også et led i PETs strategi, at vi har større fokus på at skaffe beviser til brug for straffesager.«

Sådan formulerer Lykke Sørensen, juridisk chef i Politiets Efterretningstjeneste (PET), den overordnede tilgang til terrrorsager. Samtidig fremhæver hun, at PET ofte vil stå i et dilemma.

»Det handler om, hvorvidt vi på baggrund af vores viden om en konkret trussel skal skride ind med det samme for at forhindre en terrorhandling. Derved kan vi komme til at reagere så tidligt, at vi ikke kan præsentere en god sag i retten. I disse tilfælde kan vi gennemføre såkaldt præventive samtaler, hvor vi gør folk opmærksomme på, at vi ved, hvad de er i færd med. I andre situationer kan vi lade sagen køre videre, indtil vi bevismæssigt har tilstrækkeligt materiale til at anvende det i en retssag. Vollsmose-sagen er et eksempel på det sidste,« siger Lykke Sørensen og understreger, at forebyggelse altid vil vægte tungest.

»Det er naturligvis bedst, hvis vi kan samle så mange beviser, at vi kan anvende dem i en straffesag. Men ofte vil vi være nødt til at bryde tidligt ind, vel vidende at der ikke er grundlag for en tiltale. Vi må ikke komme i en situation, hvor vi risikerer, at der sker noget med nogen, fordi vi ikke skred ind i tide – det er det allervigtigste for os,« understreger PETs juridiske chef.

FAKTA OM STATSADVOKATEN FOR SÆRLIGE INTERNATIONALE STRAFFESAGER (SAIS)

SAIS har til opgave at efterforske og retsforfølge særlige internationale straffesager, herunder folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser, terrorhandlinger og andre alvorlige forbrydelser, begået i udlandet. Målet er at sikre, at Danmark ikke bliver fristed for personer, der kan mistænkes for at have begået forbrydelserne. Embedet blev oprettet 1. juni 2002 og ledes af statsadvokat Birgitte Vestberg.

- **SAIS' efterforskning involverer internationale samarbejdspartnere.** Sagerne er ofte komplicerede, og de kræver et udstrakt samarbejde med internationale myndigheder og organisationer. SAIS samarbejder med FN's tribunaler, særdomstole, udenlandske søsterafdelinger og centrale politi- og anklagemyndigheder. SAIS arbejder også sammen med NGO'er, både i Danmark og i andre lande.
- **SAIS' vigtigste danske samarbejdspartnere** er Udenrigsministeriet og danske repræsentationer i udlandet, Udlændingesservice, Rigspolitiets specialafdelinger og politikredsene, forsvaret og retsmedicinske institutter.
- **SAIS afsluttede 17 sager i 2007.** To sager med varetægtsarrestanter var særlig ressourcekrævende. I den ene sag blev den tiltalte frifundet af retten og i den anden sag blev den sigtede løsladt, da der ikke var udsigt til, at manden kunne dømmes.

- **SAIS' øvrige sager blev afsluttet af følgende årsager:** I nogle sager var det ikke muligt at godtgøre, at en strafbar handling havde fundet sted. I andre tilfælde opnåede SAIS ikke det nødvendige samarbejde med gerningslandet, Danmark havde ikke jurisdiktion til at strafforfølge den mistænkte, eller den undersøgte var allerede dømt i udlandet for samme handling.
- **SAIS' sagsbehandlingstid fulgte målsætningen.** SAIS var i gennemsnit godt 11 måneder om at behandle de 17 sager. Dermed opfyldte SAIS målsætningen om maksimalt et års behandlingstid.
- **SAIS indledte efterforskning i 12 nye sager.** Tre af sagerne var anmeldt af Udlændingesservice. I de senere år er antallet af anmeldelser fra Udlændingesservice faldet, og SAIS har i større omfang selv taget sager op efter konkret mistanke.
- **SAIS havde ved årets udgang 17 ansatte.** Personalet omfattede fire jurister, en analytiker (historiker), ti politimedarbejdere og to kontorfunktionærer. Desuden var der i 2007 tilknyttet 5 reservepolititjenestemænd, hvoraf to var tilknyttet ved årets udgang.

Statsadvokat Birgitte Vestberg drøfter efterforskningen af mulige krigsforbrydere med politikommissær Arne Bjørn Hansen og politiinspektør Niels Larsen. SAIS' kontorer i København.

UNDERSØGER TORTUR OG DRAB BEGÅET I UDLANDET

Færre, men tungere sager. Det oplever Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager, som satser mere på selv at opspore herboende krigsforbrydere og gerningsmænd til alvorlige forbrydelser, begået i udlandet.

De følger minutøst listerne over eftersøgte krigsforbrydere, som lande som Rwanda og Sierra Leone sender ud. Besøger tribunaler for at skaffe oplysninger og tjekker registre herhjemme. De søger på nettet og møder op i etniske foreninger for at komme i kontakt med vidner til folkedrab, tortur, drab og særlig farlig vold.

Men antallet af nye sager falder alligevel. I 2007 besluttede Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager (SAIS) at efterforske i 12 nye sager, mens tallet var 16 i 2006 og 31 i 2005.

Til gengæld er der mere gods i sagerne, som statsadvokaten går ind i.

RWANDER EFTERFORSKET FOR DRAB PÅ 25

To af de sager, som blev afgjort i 2007, er eksempler på den større tyngde. I den ene sag var en rwandisk mand sigtet for at have deltaget i en massakre på 25 tutsier i Rwanda i 1994.

Manden stod på en rwandisk liste over personer eftersøgt for folkedrab, og statsadvokatens medarbejdere opdagede og fik ham varetægtsfængslet i Danmark. En langvarig efterforskning førte efterforskere og anklagere, retsmedicinere og kriminalteknikere til Belgien, Canada, Schweiz, Tanzania, Uganda og Rwanda, hvor de blandt andet undersøgte DNA på 12 år gamle lig i en fællesgrav.

Forbrydelsen havde fundet sted, men påtalen måtte opgives, og manden blev løsladt i august 2007 – efter næsten et års varetægtsfængsling. Årsagen var blandt andet, at kronvidnet i en lokal ret havde forklaret, at vidnet ikke befandt sig på grunden, da massakren fandt sted.

TUNG PAKISTANSK DRABSSAG

En pakistansk sag illustrerer også omfanget af en typisk efterforskning. Ved at gennemgå udleveringssager i Justitsministeriet fandt SAIS i 2006 en pakistansk drabssag fra 1998. Sagen var gået i stå, da de pakistanske myndigheder ikke havde svaret på spørgsmål, som de danske myndigheder havde stillet for at gen-

nemføre en straffesag. Og de pakistanske myndigheder havde ikke krævet manden udleveret, selv om han var eftersøgt i Pakistan for at have skudt sin kone i ryggen med et haglevær.

SAIS genoptog efterforskningen og anholdt manden, der er dansk statsborger med pakistansk baggrund. Derpå fulgte en efterforskning, som omfattede rejser til Pakistan, hvor den nordiske forbindelsesofficer i Islamabad bistod efterforskerne. Ligeledes rejste et større antal pakistanere til Danmark for at afgive forklaring i retten, heriblandt tre øjenvidner, der forklarede, at de havde set manden skyde sin kone. Men sagen endte med frifindelse.

ASYLSAGER UDEN FORBRYDELSE

Tidligere fyldte sager, som Udlændingesservice overgav til statsadvokaten, væsentlig mere i arbejdet. Sagerne opstår typisk, når en asylansøger påberåber sig asyl og hævder at have begået forbrydelser i sit hjemland. Så får SAIS-folkene serveret en forbryder, men skal finde en forbrydelse.

Men ikke sjældent kan medarbejderne påvise, at der ikke er sket noget strafbart. I 2007 fik SAIS overdraget tre sager fra Udlændingesservice, mens tallet var fire i 2006 og ni i 2005.

Til gengæld mener statsadvokaten og hendes medarbejdere, at de selv kan finde flere sager om tortur og drab blandt Udlændingesservices øvrige sager.

ADGANG TIL OPLYSNINGER

I 2006 indledte SAIS screening af cirka 18.000 udlændinge fra et konfliktområde, og screeningen førte til, at SAIS hos en international samarbejdspartner kunne få adgang til oplysninger om, hvorvidt en nærmere udvalgt gruppe eventuelt havde deltaget i krigsforbrydelser.

Søgningen gav så præcise oplysninger, at SAIS fik tilladelse til at gennemgå 65 sager, og to sager er efterforsket. Denne arbejdsgang er meget tung, men de gældende regler giver ikke mulighed for enklere sagsbehandling. Derfor overvejes det i øjeblikket at udvide adgangen for SAIS til sagerne i Udlændingesservice.

DET LANGE SEJE TRÆK MOD RETFÆRDIGHED

At jage krigsforbrydere kræver tålmodighed, evne til at samarbejde på tværs af kulturer og vilje til at holde modet oppe. Til gengæld oplever statsadvokat Birgitte Vestberg indimellem et strejf af verdenshistorie.

Hun har skrumplet ad sted i Landrover på afghanske jordveje. Med militær eskorte for at finde vidner, der ville fortælle om en fængselsbetjents angivelige tortur.

Rejst i det nordlige Irak, Burundi og Uganda for at bane vejen for sine efterforskere. Og besøgt særdomstolen i Sierra Leone, da en FN-helikopter bragte den tilfangetagne krigsherre Charles Taylor til fængslet i Freetown. Alt imens mongolske FN-soldater iførte sig hjelme og gjorde sig klar til at forsvare fængslet mod eventuelle Taylor-tro styrker.

Men et af de stærkeste indtryk fik statsadvokat Birgitte Vestberg i Østre Landsret i 2007. I sagen,

hvor en dansk-pakistanner var tiltalt for at have dræbt sin kone i en landsby i det østlige Pakistan.

»Det gjorde indtryk at høre den dræbtes familie-medlemmer genkalde sig oplevelsen, da kvinden blev myrdet. Hendes 78-årige mor mødte op i retten, lokalt klædt i en farvestrålende dragt. Hun havde rejst hertil fra en fjern pakistansk landsby, og det samme havde hendes slægtninge. De var stadig traumatiserede af drabet i 1998 og ønskede en afgørelse,« siger Birgitte Vestberg.

Efterforskerne kæmpede undervejs med store geografiske og kulturelle afstande, kombineret med passivitet fra de pakistanske myndigheders side.

»Vi er ekstremt afhængige af adgang til sikre beviser i landet, hvor forbrydelsen er begået. Derfor fokuserer vi meget på samarbejde, og i Europa går det som regel nemt. Men ofte undersøger vi alvorlige forbrydelser, begået uden for Europa, og der kommer ikke meget retligt samarbejde, hvis man ikke pumper cyklen og rejser derud. Vi skal møde op på det lokale kontor og aflevere vores retsanmodning. Ellers ender papirerne i en bunke,« siger Birgitte Vestberg.

MANGE GRADER AF SAMARBEJDE

Hun rejser ofte ud med sin politiinspektør for at åbne døre for efterforskerne og juristerne. Graden af samarbejde varierer. I nogle lande ønsker myndighederne, at lokale politifolk stiller spørgsmål, som danskerne på forhånd har udformet. Andre lande tillader, at danske politifolk er til stede eller endda leder afhøringer. Og i enkelte lande får de danske efterforskere lov at udspørge vidner, uden at lokale politifolk er til stede.

»I Uganda fik vores anklager møderet for High Court, så han kunne afhøre vidner indenretligt til brug for den danske ret. Dommeren skrev retsbog, som vi kunne bruge i Danmark,« siger Birgitte Vestberg med et tilfreds smil.

I den pakistanske drabssag fik hendes folk ikke lov at rejse rundt i landet, men den nordiske forbindelsesofficer i Islamabad hjalp med at skabe kontakter. Dermed kunne efterforskerne ikke afhøre vidnerne i deres eget miljø, men måtte hente dem til Danmark, hvor det ikke lykkedes anklageren at overbevise retten om vidnernes troværdighed.

»Vi har en stor udfordring i at forstå andre kulturer. Hvordan forstår man nok om pakistanske vidners liv i en landsby til at stille de rigtige spørgsmål og forstå rammerne for de svar, som de giver? Vi er meget bevidste om at respektere andre kulturer. Ellers forstår vi dem ikke,« siger Birgitte Vestberg.

HUN HOLDER MODET OPPE

Oftest er efterforskningerne langvarige, besværlige og domfældelserne få. Så gælder det for Birgitte Vestberg at holde modet oppe hos medarbejderne. Som når de endelig får en oplagt sag om tortur, og

den mistænkte bøddel dør en naturlig død på et dansk sygehus, inden de når at rejse tiltale.

Heldigvis oplever medarbejderne meget velvilje hos mange internationale samarbejdspartnere, især ved FN-tribunalerne og organisationer som Human Rights Watch og Amnesty International.

»Da vi havde en herboende fyr på sigtekornet for overgreb, fik vi god hjælp af særdomstolen i Sierra Leone. De har helt specielle procesregler, så vi meget nemt kunne få oplysninger til efterforskningsøjemed. De tastede hans navn ind, trykkede på en knap, og ud spyttede systemet et antal dokumenter, hvor hans navn var nævnt. De er topprofessionelle, har en global tilgang og er meget åbne,« siger Birgitte Vestberg.

Desværre havde manden, der var registreret på bopælen i Danmark, i mellemtiden forladt landet.

STATSADVOKATENS MANTRA

»Vores opgave er meget fokuseret på personer, der bor her. Mit mantra er, at vi skal gøre alt, der er muligt, så der ikke lever personer her, der burde have deres forhold undersøgt. Danmark skal ikke være et fristed for krigsforbrydere. Selv om vi ikke får mange dømt, opfatter jeg, at der er meget prævention i vores funktion,« siger Birgitte Vestberg.

Hun mindes ofte aftenen, da helikopteren landede med Charles Taylor.

»Det var fantastisk at være vidne til. Der gik mange rygter om, hvor han var. Først var han stukket af, så var han fanget på grænsen mellem Nigeria og Cameroun, og til sidst blev han udleveret. Da helikopteren skulle lande i fængslet, var det spørgsmålet, om den kunne nå det, inden mørket faldt på. Ellers skulle de have landet i lufthavnen og kørt ham gennem byen, og det var de meget nervøse ved. Men de nåede det lige, og fængslingen af Charles Taylor var en stor sejr for domstolen,« siger Birgitte Vestberg.

Charles Taylor blev siden af sikkerhedshensyn overført til Haag, hvor retssagen mod ham gennemføres.

Der kommer ikke meget retligt samarbejde, hvis man ikke pumper cyklen og rejser derud.

Jagten på krigsforbrydere skaber eftertanke.
Efterforsker Jes Christensen, SAIS.

BOSNISK OFFER FOR VOLDTÆGT AFHØRT PÅ VIDEOLINK

Hvad gør man, når et kvindeligt voldtægtsoffer gerne vil vidne i en sag om forbrydelser mod menneskeheden, men ikke ønsker at rejse tilbage til Bosnien, hvor retten er sat?

Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager (SAIS) valgte en utraditionel løsning med et direkte videolink til Bosnien.

På fire dage fik SAIS etableret et teknisk set-up, så den bosniske anklager og forsvarer kunne udspørge vidnet direkte fra retten i Sarajevo, og så parterne og dommerne fik svarene via et videolink.

»Vi var meget stolte af, at det lykkedes med så kort varsel. Mandag den 22. januar 2007 ved middagstid spurgte Rigsadvokaten os, om vi kunne hjælpe den bosniske anklagemyndighed med at afhøre kvinden. Sagen var i gang, og bevisførelsen skulle afsluttes om fredagen,« siger statsadvokat Birgitte Vestberg.

Så fik hendes folk travlt.

VIDNEDE OM VOLDTÆGT OG DRAB

SAIS fandt en byretsdommer, der kunne medvirke, og Det Biovidenskabelige Fakultet på Thorvaldsensvej – den tidligere Landbohøjskole, indvilligede i at lægge it-lokale til.

En forsvarer, der kunne varetage den tiltaltes interesser, og en bistandsadvokat for kvinden blev tilkaldt, men forinden måtte SAIS via diplomatiske kanaler skaffe to officielle retsanmodninger fra Bosnien.

Kvinden accepterede at vidne, og efter en generalprøve, hvor teknikken blev afprøvet, fortalte hun dommerne i Sarajevo, hvordan hun under etniske uroligheder i byen Foca blev voldtaget af manden, der også dræbte hendes far.

Hele retshandlingen blev ikke lettere af, at anklageren i Sarajevo spurgte på engelsk, hvorpå en tolk i Danmark oversatte til serbokroatisk. For Birgitte Vestberg er sagen et billede på, hvordan noget kan lykkes, når alle medvirkende lægger kræfter i. Og så mener hun, at SAIS kan bruge metoden fremover.

»I stedet for at transportere 14 pakistanske vidner til Danmark kan vi nøjes med hovedvidnerne og så afhøre de øvrige vidner i deres hjemland. Den engelske anklagemyndighed har med succes fyldt en jeep med videoudstyr og fløjet den til Afghanistan, så anklager og forsvarer kunne sidde i en engelsk ret og afhøre vidner i Afghanistan,« siger Birgitte Vestberg, der kontaktede de bosniske anklagere efter sagen.

»De var ret begejstrede, manden blev dømt for det, som kvinden vidnede om.«

RIGSADVOKATEN

Rigsadvokaten
Frederiksholms Kanal 16
1220 København K